

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Udkast til politiske programmer

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1973

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[Udkast til politiske programmer](#) 4

[Udkast til politiske programmer](#) 5

[Udkast til politiske programmer](#) 6

[Udkast til politiske programmer](#) 7

[Udkast til politiske programmer](#) 8

[Udkast til politiske programmer](#) 9

[Udkast til politiske programmer](#) 10

[Udkast til politiske programmer](#) 11

[Udkast til politiske programmer](#) 12

[Udkast til politiske programmer](#) 13

[Udkast til politiske programmer](#) 14

[Udkast til politiske programmer](#) 15

[Udkast til politiske programmer](#) 16

[Udkast til politiske programmer](#) 17

[Udkast til politiske programmer](#) 18

[Udkast til politiske programmer](#) 19

[Udkast til politiske programmer](#) 20

[Udkast til politiske programmer](#) 21

[Udkast til politiske programmer](#) 22

[Udkast til politiske programmer](#) 23

[Udkast til politiske programmer](#) 24

[Udkast til politiske programmer](#) 25

[Udkast til politiske programmer](#) 26

[Udkast til politiske programmer](#) 27

[Udkast til politiske programmer](#) 28

[Udkast til politiske programmer](#) 29

[Udkast til politiske programmer](#) 30

[Udkast til politiske programmer](#) 31

[Udkast til politiske programmer](#) 32

[Udkast til politiske programmer](#) 33

[Udkast til politiske programmer](#) 34

[Udkast til politiske programmer](#) 35

[Udkast til politiske programmer](#) 36

[Udkast til politiske programmer](#) 37

[Udkast til politiske programmer](#) 38

[Udkast til politiske programmer](#) 39

Udkast til politiske programmer	40
Udkast til politiske programmer	41
Udkast til politiske programmer	42
Udkast til politiske programmer	43
Udkast til politiske programmer	44
Udkast til politiske programmer	45
Udkast til politiske programmer	46
Udkast til politiske programmer	47
Udkast til politiske programmer	48
Udkast til politiske programmer	49
Udkast til politiske programmer	50
Udkast til politiske programmer	51
Udkast til politiske programmer	52
Udkast til politiske programmer	53
Udkast til politiske programmer	54

Udkast til politiske programmer

Udkast til politiske programmer

Til

Socialdemokratiets foreninger, kreds- og amtsorganisationer.

Socialdemokratiets hovedbestyrelse vedtog på et møde den 29. november 1972 at nedsætte et udvalg bestående af samtlige amtsformænd samt udenrigsminister K. B. Andersen og partisekretæren til at forberede de politiske spørgsmål til behandling på kongressen den 16.-19. september d.å.

Samtidig besluttede hovedbestyrelsen at foreslå kongressen, at der nedsættes en programkommission til at forberede til kongressen i 1977 en revision af partiets principprogram »Vejen frem«.

I nærværende rapport har ovennævnte politiske kongresudvalg fremlagt resultatet af sine foreløbige overvejelser:

- a) udkast til program for 1973-77 på grundlag af hovedretningslinierne i programmet »Det nye Samfund – 70'ernes politik«,
- b) udkast til revision af det kommunalpolitiske program »Borger og Kommune«.

Hovedbestyrelsen har på et møde den 28. februar fået udvalgets rapport forelagt og vedtaget at anbefale, at kongressen konkluderer sine politiske drøftelser i vedtagelse af de to foreslåede programmer. Hovedbestyrelsen vedtog samtidig ikke at tage stilling til det konkrete indhold i de to programudkast, men at videresende rapporten til debat i foreninger, kreds- og amtsorganisationer som led i de politiske forberedelser af partikongressen.

Hovedbestyrelsen forudsætter i øvrigt, at kongressen som sædvanligt vil konkludere sine drøftelser af aktuelle, politiske problemer i vedtagelse af en eller flere resolutioner, og at der heri kan optages sådanne spørgsmål, der ikke tages stilling til i de to fornævnte programmer.

På denne baggrund har det politiske kongresudvalg også undladt på nuværende tidspunkt i programudkastene at beskæftige sig med aktuelle politiske spørgsmål.

Fristen for indsendelse af ændringsforslag til programudkastene samt kongresforslag i øvrigt er af hovedbestyrelsen fastsat til den 15. juni 1973.

Maj 1973.

Erling Dinesen

Ejner Hovgaard Christiansen.

Udkast til politiske programmer

INDHOLD:

Forord	1
Indledning	3
Sikkerhed og afspænding	4
Europapolitik	5
Samfundsplanlægning	6
Naturfredning	9
Forurening	10
Forskning	11
Uddannelse	13
Gode boliger til alle	15
Trafik	18
Samfund og erhvervsliv	19
Forbrugerne og erhvervslivet	21
Videre frem i familie- og socialpolitikken	22
Moderne retsopfattelse	26
En social kulturpolitik	28
Folkekirken – folkets kirke	31
Et konkurrencedygtigt dansk landbrug	31
Afslutning	32

Indledning

NOTAT

Vi er endnu kun ved begyndelsen af 70'ernes politik, som Socialdemokratiet i 1969 trak hovedlinjerne op for i programmet »Det nye Samfund-70'ernes politik«.

En stor del af den politik partiet forpligtede sig til i »Det nye Samfund« er allerede gennemført, eller er ved at blive det. For at nævne et par af de store eksempler: dagpengereformen, forureningsbekæmpelsen, økonomisk demokrati med medejendomsret og medindflydelse, uddannelsesreformen samt bedre miljø, retssikkerhed og beskyttelse på arbejdspladserne. Men der er endnu mange uløste opgaver, før »Det nye Samfund«s planer for 70'erne er realiseret.

I dette program fra kongressen 1973 er der peget på nogle af de opgaver, som det gælder om at få styrket Socialdemokratiet til at løse i den kommende kongresperiode.

De grundlæggende synspunkter på udviklingen i 70'ernes Danmark er fortsat.

at det ikke er ligegyldigt, hvordan de stadige forandringer i samfundet kommer, eller hvilken virkning, de får,

at vi risikerer at ende i et menneskefjendtligt produktionssamfund, hvis vi ikke mere bevidst bruger vor politiske indflydelse til at tage hånd i hanke med udviklingen,

at plankæmning er en nødvendig forudsætning for frihed, social tryghed og en retfærdigere fordeling, og

at vi er midt i en udvikling, der vil give os flere muligheder og tilbud end nogen tidligere generation har haft.

Den mest afgørende ændring i det politiske liv i den 4-års periode, der er forløbet siden Socialdemokratiets kongres i 1969, er, at kravet om nærdemokrati er vokset vældigt stærkt. Vi vil ikke mere finde os i, at der handles »hen over hovedet« på os. Flere og flere giver deres aktive tilslutning til kravet om selv at være med i beslutningerne. Derfor er det vigtigere end nogensinde at oplyse om, hvad Socialdemokratiet vil og gøre det på en måde, som er til at forstå for dem, hvis hverdag det drejer sig om, og som skal give os politisk baggrund for at gennemføre vore planer. Reformerne og deres virkeliggørelse må ikke overlades til eksperter eller drukne i bureaukrati. Kongressen peger i dette program på problemerne, peger på Socialdemokratiets forslag til løsningen af dem. Og appellerer til en forstærket indsats for at skabe bred forståelse i befolkningen for næste etape af 70'ernes politik.

3

NOTAT Sikkerhed og afspænding

Fred og afspænding skal fortsat være målsætningen for dansk udenrigspolitik, der aktivt må virke for

- at styrke nationernes samarbejde inden for rammerne af De Forenede Nationer og derved tilstræbe dannelsen af et internationalt retssamfund med international social retfærdighed,
- at yde voksende bidrag til de såkaldte udviklingslande, hvorved kløften mellem de rige og de fattige lande kan formindskes,
- at støtte de europæiske afspændingsbestræbelser gennem en aktiv indsats for gennemførelsen af en eller flere konferencer for sikkerhed og samarbejde i Europa,
- at medvirke til samtidige, gensidige og afbalancerede troppereduktioner i Europa på en sådan måde, at der ikke blot sker en flytning af tyngdepunkterne fra Central-Europa til Nord- og Syd-Europa,
- at fremme forslaget om en verdensnedrustningskonference.

Socialdemokratiet mener, at der ikke for øjeblikket kan anvises noget sikkerhedspolitisk alternativ til Danmarks medlemskab af NATO. Det må beklages, at der inden for NATO findes ikke-demokratiske lande. Danmark bør i NATO arbejde for en forstærket afspændingspolitik, således at forsvarsalliancen tager endnu flere afspændingsinitiativer end hidtil. Man kan og vil fortsat ikke betragte NATO som et mål i sig selv. Sikkerhedskonferencens eller flere sikkerhedskonferencers perspektiv må være et Europa, hvor de to militærblokke gør sig selv overflødige. Det erklærede mål, skal være oprettelsen af et europæisk sikkerhedssystem, der kan tilsluttes både af vest-magter og øst-magter samt de neutrale magter, der ønsker at være med. Et sådan europæisk sikkerhedssystem bør udstyres med garantier fra de magter, der besidder kernevåben.

Man finder det naturligt, at man fortsætter og udbygger de allerede igangværende udenrigspolitiske konsultationer inden for EF. Et sådan samarbejde kan gøre Vest-Europa mere uafhængigt og derfor også øge de vest-europæiske chancer for at kunne arbejde for Europas enhed og gennemførelsen på længere sigt af en europæisk sikkerhedsordning med deltagelse fra øst og vest. Socialdemokratiet tager fortsat afstand fra et sikkerhedspolitisk eller militært samarbejde inden for rammerne af De europæiske Fællesskaber.

Socialdemokratiet erkender de enkelte landes kollektive medansvar for verdensudviklingen. Man anerkender de

Udkast til politiske programmer

enkelte nationers selvbestemmelsesret på demokratisk grundlag. De sidste rester af kolonistyret må afskaffes. Socialdemokratiet tager påny skarpt afstand fra den portugisiske, syd-afrikanske og rhodesiske undertrykkelsespolitik i Afrika. Socialdemokratiet udtrykker sin solidaritet med frihedsbevægelserne, der kæmper for social retfærdighed i disse lande og andre steder, hvor der ikke på demokratisk vis gives den enkelte mulighed for en menneskeværdig tilværelse. De endnu utrie befolkninger bør have mulighed for frit at bestemme deres egen fremtid uden indblanding udefra.

Gennemsnitsindkomsten i den fattige verden stiger, men ikke tilnærmelsesvis så meget som i de rige lande. Hvis der ikke tages helt ekstraordinære virkemidler i brug, vil der ske en katastrofal udvikling, der vil rumme en stadig trussel mod verdensfreden.

Socialdemokratiet vil arbejde for, at FN-deklarationen for det andet udviklingsår fra 1970 til 1980, ifølge hvilken industrilandene i 1980 skal yde en statslig bistand til udviklingslandene på mindst én procent af bruttonationalindkomsten, efterleves.

NOTAT

Europa-politik 1973-1977

Målet for de sidste 10-15 års danske markedspolitik er nu opfyldt med udvidelsen af EF og frihandelsaftaler for de øvrige EFTA-lande. I de kommende fire år skal samarbejdet inden for EF stabiliseres og udbygges. Socialdemokratiet vil arbejde for

- at** udbygningen af EF-samarbejdet i første række bør tage sigte på at flytte tyngden i EF-samarbejdet fra økonomisk vækst til en bedre tilværelse for det enkelte menneske. Økonomisk vækst skal kontrolleres således, at den først og fremmest bliver et middel til at gennemføre sociale og miljømæssige mål,
- at** den økonomiske fremgang bør komme alle befolkningsgrupper tilgode. Der må gennemføres foranstaltninger, der effektivt modvirker en i geografisk forstand skæv økonomisk udvikling såvel i hele EF-området som i det enkelte land,
- at** EF fortsat bør bestå af demokratiske lande, der bygger deres styreform på den fælles europæiske kultur og på den demokratiske livsform, der har udviklet sig i Vesteuropa. EF må derfor fortsat afvise optagelse af ikke-demokratiske lande,
- at** det nordiske samarbejde bør fortsætte på aktiv og effektiv vis. Det nordiske handlingsprogram, som blev vedtaget af Nordisk Råd i 1972, må føres ud i livet

Udkast til politiske programmer

NOTAT

- og fortsat udbygges. De nordiske arbejderbevægelser – både de faglige og de politiske – må som hidtil være en drivkraft i dette nordiske samarbejde,
- at der gennem et tættere valutasamarbejde sikres stabile valutaforhold, der kan udgøre et solidt fundament for fortsat fuld beskæftigelse,
 - at der bør træffes foranstaltninger til en effektiv demokratisk kontrol med de multinationale selskaber, især disse selskabers overførsel af overskud fra et land til et andet samt deres internationale kapitaltransaktioner,
 - at Europa på konstruktiv og positiv vis bidrager til en fortsat nedbrydning af toldskrænkerne for den internationale handel og en reduktion af de ikke-toldmæssige handelshindringer,
 - at EF's samarbejde over for udviklingslandene behandles af positivt samarbejde i dette ords bedste forstand, og skal ske uden, at EF forlanger modydelse for at bidrage til økonomisk udvikling i disse lande,
 - at handelen og det industrielle samarbejde med østlandene udbygges, og at dette sker på gensidighedsbasis, således at også de vesteuropæiske landes eksport får bedre vilkår i østlandene,
 - at EF viser forståelse for de forudsætninger og motiver, der har ligget til grund for de europæiske lande, der ikke har ønsket egentligt medlemskab.

Samfundsplanlægning en nødvendighed

Ændringer i samfundet sker hastigt. Når denne udvikling stilles over for de forholdsmæssigt begrænsede midler, som samfundet råder over, understreger det samfundsplanlægningens nødvendighed. Den kan sikre, at de knappe midler anvendes bedst muligt.

Socialdemokratiets planlægningspolitik må virke for

- at der sker en samlet og koordineret planlægning
- at der opstilles en national rammeplan
- at der sker en omfattende forenkling af den nugældende planlægningslovgivning
- at der sker en økonomisk samordning af alle offentlige budgetter
- at perspektivplanarbejdet også (omfattende den private sektor) fortsættes og koordineres
- at der sker en koordinering imellem privat og offentlig planlægning og investering
- at jordlovgivning sikrer den bedst mulige anvendelse af jorden, fri for spekulation.

6

Offentlig planlægning

NOTAT

Den nye kommuneinddeling har sammen med loven om lands- og regionplanlægning skabt forudsætningerne for, at kommunerne gennem en forbedret planlægning kan medvirke til at løse samfundets strukturproblemer. Disse muligheder må udnyttes, hvis vi skal sikre en rigtig udnyttelse af vore begrænsede ressourcer, sikre rekreative områder til befolkningen og værne det åbne land mod ødelæggelser.

Det må sikres, at de folkevalgte råd bliver ansvarlige for såvel fysisk som økonomisk planlægning, således at planlægning, beslutning, gennemførelse og kontrol kan samordnes fuldstændigt på hvert niveau (stat, amter og kommuner). Kun herved kan der sikres sammenhæng mellem planlægningen på de forskellige niveauer.

Kommunalreformen har også rejst problemer for den demokratiske aktivitet. Det er blevet vanskeligere for den enkelte borger at følge med i den kommunale virksomhed, og der er derfor en risiko for, at det demokratiske grundlag for kommunestyret udhules.

Reformer af det kommunale styre må skabe bedre mulighed for en medleven og indflydelse for borgerne og dermed også mere offentlighed omkring planlægningen. Planlægningen må herefter omfatte følgende:

Stat

En national rammeplanlægning (landsplanen) med hovedvægten på økonomisk prioritering efter aktivitetssektorer og regioner. Denne planlægning skal omfatte såvel en kortsigtet plan som en langsigtet perspektivplan. Disse må udbygges med finansieringsplaner og arbejdskraftbalancer. Den statslige sektorplanlægning må udbygges for så vidt angår det nationale transportsystem, universitetsvæsen m. v.

For at styrke planlægningen i de enkelte ministerier (sektorplanlægningen) oprettes der i hvert ministerium en særlig planlægningsafdeling.

Amt (Region)

En regional planlægning må sikre styring af erhvervsplanlægning og byudvikling, landskabspleje og regional transportsystem. Dette betyder, at administrationen af land- og byzonenloven må overlades til amterne. Denne planlægning sker inden for de af staten afstukne rammer og er bindende for kommunerne. Det vil give nye midler i hænde til aktiv udvikling af erhverv, byplanlægning, landskabspleje og transport inden for den nationale rammeplan. Tilpasningen til den statslige planlægning må sikres ved en statslig godkendelse af planerne.

Udkast til politiske programmer

NOTAT

Kommune

En detaljeret kommunal planlægning af hovedsagelig fysisk indhold og med mulighed for store variationer i administrativ opbygning og placering alt efter lokale behov skal udfylde de regionale planer. Der må være et snævert samarbejde mellem kommuner og amter ved udarbejdelsen af planerne.

Tilpasningen af den kommunale planlægning til den regionale planlægning skal sikres gennem amternes godkendelse af de kommunale planer. En forudsætning for, at den kommunale planlægning lykkes, er, at den overordnede planlægning (staten) er tilvejebragt.

Den nugældende lovgivning om kommunernes planlægning er indviklet og uoverskuelig, og Socialdemokratiet agter derfor i det kommende år at gennemføre en omfattende forenkling af planlægningslovgivningen.

Den økonomiske planlægning

År 2000 vil Danmarks befolkning være på 6 millioner mennesker, hvoraf de 5 millioner vil bo i byerne, heraf halvdelen i hovedstadsområdet. Samtidig ventes en vækst i antal af sommer- og fritidshuse op til 1 million. Dette forhold stiller enorme krav til såvel økonomisk som fysisk planlægning. Manglende planlægning eller fejlagtig planlægning vil blive stadig mere kostbar og generende for borgerne. Udviklingen stiller enorme krav til kommende offentlige investeringer. Disse investeringer strækker sig ofte over mange år, enkelte over flere årtier.

4-års budgetter. I de seneste år er der for statens vedkommende arbejdet med 4-årige budgetter for drift og investering, som løbende revideres. Ikke mindst på baggrund af den store opgaveoverførsel, der finder sted fra stat til kommuner, er det nødvendigt, at kommunerne inddrages i denne langsigtede planlægning. Alle kommuner må udarbejde 4-årsbudgetter for drift og investering, således at man får oversigt over det offentliges samlede ressourceforbrug. Den statslige og den kommunale aktivitet må samordnes gennem en godkendelse af rammerne for de samlede kommunale budgetter. Heri må også indgå normer for den kommunale service. Kun herved kan det samlede offentlige forbrug bringes under kontrol.

Perspektivplaner

Flerårig budgettering er dog ikke tilstrækkeligt, fordi mange beslutninger har konsekvenser langt længere frem i tiden. Derfor er der udarbejdet en perspektivplan for den offentlige sektor frem til 1985. Dette arbejde må

8

Udkast til politiske programmer

videreføres og udbygges, men det må ikke blot blive fremskrivninger af den igangværende udvikling. En tilsvarende planlægning for den private sektor er under udarbejdelse. Kun hvis vi har en samlet oversigt over både den private og den offentlige sektor, kan vi foretage den rigtige afvejning af samfundets ressourceforbrug. Da den offentlige planlægning lægger rammer for såvel borgernes som erhvervslivets dispositioner, er det bydende nødvendigt, at de kommende års offentlige planlægning i videst muligt omfang bygges på en realistisk viden om erhvervslivets planer.

Et samarbejde imellem privat og offentlig planlægning er en nødvendig forudsætning herfor.

NOTAT

Jordlovgivning

Socialdemokratiet er tilhænger af en jordpolitik, der sikrer en bedre planlægning af jordens anvendelse og en rationel byudvikling, der hindrer jordspekulation og billige byggegrundene. De samfundsskabte værdier, der opstår ved ændret anvendelse af jorden, bør inddrages af det offentlige. For at nå disse mål er der netop gennemført en forbedret jordlovgivning og en adgang for kommunerne til at ekspropriere jord til boligformål.

Gennem en udvidelse af statens bolig- og byggefond må der stilles tilstrækkelige lånemidler til rådighed for kommunerne til finansiering af de fornødne jordkøb og en tilstrækkelig byggemodning.

Principielt er det Socialdemokratiets opfattelse, at jord, ejet af det offentlige, ikke bør afhændes ved salg, men overdrages til andre på lejevilkår. Men såfremt salg finder sted, bør der efter et vist åremål være tilbagefaldspligt til kommunen. De samfundsskabte værdier bør inddrages gennem f. eks. frigørelsesafgiften. Kapitalvindingskatten bør videreføres og effektiviseres, og skattesatserne bør stige progressivt med gevinstens størrelse.

Naturfredning

Socialdemokratiets målsætning for den egentlige naturfredning er,

at samfundet ved fredninger – ofte i forbindelse med naturparker og ved opkøb af arealer – sikrer den danske natur i sit særpræg og med dens mangesidede oplevelsesmuligheder.

Med de seneste ændringer i naturfredningsloven og den øvrige planlægningslovgivning, herunder by- og landzoneloven og råstofloven, vil det være muligt uden

Udkast til politiske programmer

NOTAT alt for store samfundsøkonomiske ofre at foretage en sådan sikring.
I forbindelse hermed må der ske en endnu stærkere udbygning af mulighederne for befolkningens friluftsliv, samtidig med at man også må sørge for, at landskaberne opretholdes i deres fulde indholdsrigdom.
De statslige erhvervelser af rekreative arealer og andre fredningsinteresseområder må fortsættes og intensiveres. Den lovgivning bl. a. til beskyttelse af landets rekreative områder, der gennemførtes i forbindelse med tilslutningen til EF, tilsigter også, at naturfredningsbestræbelserne i den videste forstand forstærkes.

Miljøbeskyttelse og forureningsbekæmpelse

En aktiv miljøpolitik, der kan sikre menneskets sundhedsmæssige og rekreative interesser, opretholdelsen af et alsidigt dyre- og planteliv, og bevarelsen af særlige naturværdier, må føre til

- at** der tages miljøhensyn ved udformningen af den fysiske planlægning, hvorved indgreb over for naturværdier kan forebygges, og således at uundgåelige forurenende aktiviteter finder sted, hvor de skader omgivelserne mindst,
- at** der etableres en effektiv kontrol med forurening fra virksomheder, offentlige som private, dels gennem et godkendelsessystem for nye virksomheder, dels gennem kontrol med eksisterende virksomheder, i begge tilfælde på grundlag af normer for tilladelige udledninger,
- at** der lægges vægt på miljøforskning, især til udvikling af metoder og tekniske hjælpemidler til miljøbeskyttelse, f. eks. genanvendelse af affaldsstoffer,
- at** den, der forurener, som hovedregel pålægges omkostningerne ved at udbedre skete miljøskader og ved at forebygge fremtidige miljøskader,
- at** befolkningen gennem undervisning og oplysningsarbejde gives besked om følgerne for miljøet af forskellige aktiviteter i samfundet, således at den enkelte får reelle muligheder for bl. a. i forbrugersituationen at tage stilling til vareudbud og tjenesteydelser m. v. i lyset af disses virkninger på omgivelserne, og
- at** alle grupper i befolkningen får lige adgang til naturoplevelser og lige mulighed for at drage fordel af miljøværdier, ligesom ingen befolkningsgruppe bør udsættes særlig for virkningerne af støj, forurening og andre miljøskadelige aktiviteter.

Udkast til politiske programmer

Socialdemokratiet mener, at et godt miljø er en del af en høj levestandard, og at den foreslåede miljøreform derfor nu må føres ud i livet. Det vil betyde, at miljøbeskyttelsens administration lokalt samles under kommunalbestyrelsernes og amtsrådenes ansvar, ligesom miljøspørgsmålene centralt er placeret i miljøstyrelsen. Det vil også betyde, at omgivelsernes tilstand til stadighed følges, ligesom en mere fuldstændig miljøplanlægning løbende foretages. Efterhånden som et tilfredsstillende videnskabeligt grundlag foreligger, bør der for de enkelte kilder til forurening og støj udstedes detaljerede regler for tilladelse til udledning af forurenende stoffer til omgivelserne. Navnlig vil Socialdemokratiet arbejde for en nøje kontrol med produkter, stoffer og materialer, som ikke kan omsættes i de naturlige kredsløb i omgivelserne.

NOTAT

Den miljøpolitiske indsats bør hvile på økologien (læren om naturens husholdning) og på hensynet til, at verdens råstoffer i en række tilfælde kan risikere at slippe op inden for overskuelig tid. Perspektivet bør være, at også vore efterkommere skal sikres et varieret og righoldigt miljø, som de kan have forskellige muligheder for at virke i.

På dette grundlag tillægger Socialdemokratiet det betydelige vægt, at der etableres et omfattende internationalt samarbejde om løsning af miljøproblemer. Dels rækker adskillige forureningsproblemer over landegrænserne. Dels kan internationalt samordnet forskning give hurtigere resultater. Dels kan et internationalt samarbejde på dette område tage de nødvendige hensyn til u-landenes særlige situation.

Forskning for samfundet

Forskningen er et vigtigt redskab i arbejdet på at skabe et mere harmonisk og menneskevenligt samfund. Skal store samfundsproblemer løses, forudsætter det et grundigt forskningsarbejde både til at klarlægge problemerne, til at opstille mulige løsninger og til at undersøge, hvordan reformerne virker i praksis. Ligeledes er en aktiv forskningsindsats en betingelse for opretholdelse af samfundets økonomiske velstand.

Socialdemokratiets forskningspolitik må virke for

- at sikre den samfundsorienterede forskning** betydeligt bedre forhold,
- at fastholde og udbygge støtten til den teknologiske forskning og produktudvikling i erhvervslivet,**
- at støtte den humanistiske forskning** for derved at yde et bidrag til højnelse af det, der undertiden kaldes kvaliteten af den menneskelige tilværelse, og

Udkast til politiske programmer

NOTAT at fremme en bedre samfundsmæssig styring af forskningen gennem en forbedret planlægning og prioritering af den danske forskningsindsats.

Samfundsforskningen er for Socialdemokratiet vigtig. Uden øget viden om forurenings- og miljøproblemer, familie- og socialpolitiske problemer, sygdomsbekæmpelse og grundlaget for de store samfundsinvesteringer, handles der ofte i blinde, når politiske beslutninger skal træffes. To nærliggende opgaver er en øget forskningsindsats i arbejdsmarkedets forhold med henblik på at skabe bedre vilkår på arbejdspladserne samt sikkerheds- og konfliktforskningen, der kan give os et bedre grundlag for dansk sikkerheds- og afspændingspolitik.

Erhvervsforskningen behøver øget samfundsmæssig støtte, da den er en vigtig del af grundlaget for dansk økonomis konkurrenceevne. Støtten til erhvervsforskningen må imidlertid indebære, at en større del af gevinsten føres tilbage til samfundet og lønmodtagerne gennem virkeliggørelsen af det økonomiske demokrati. Øget støtte til den humanistiske forskning kan bl. a. ske gennem institutioner, der både har pligt til at forske og formidle resultaterne til offentligheden som f. eks. museer, arkiver og biblioteker.

Større støtte til forskningen må efter Socialdemokratiets opfattelse følges op af bedre samfundsmæssig styring af forskningen. Der må planlægges, så den bedst mulige anvendelse af forskningsmidlerne sikres, og således at hele befolkningen får udbytte af forskningens resultater.

Det nye planlægningsråd for forskningen må i samarbejde med rådene for de enkelte forskningsområder tilvejebringe grundlaget for både en kortsigtet og langsigtet samfundsprioritering af forskningsressourcerne. Rådet må have større kontrol over stigningen i forskningsbevillingerne, og det bør råde over et udbygget forskningssekretariat. Derfor skal den centrale forskningsorganisation have udvidede planlægningsbeføjelser og de eksisterende forskningssekretariater skal sammenlægges og udbygges. Samtidig tillægger Socialdemokratiet det vægt, at alle grupper i samfundet får mulighed for at udnytte forskningens resultater. Brugere af forskningens resultater kan i fremtiden ikke blot være erhvervslivet og de store statslige myndigheder, andre grupper må sikres de samme muligheder for at stille opgaver til forskningen – f. eks. faglige organisationer, lokale grupper og myndigheder, boligforeninger o. l.

Et vigtigt led i Socialdemokratiets ønske om en langfristet forskningspolitik er, at vi aktivt deltager i det internationale samarbejde. Både på nordisk, europæisk

12

Udkast til politiske programmer

og bredere international plan er Danmark allerede nu engageret i et forskningsmæssigt samarbejde. Det bør yderligere forstærkes uden, at hensynet til en samlet, kritisk prioritering af forskningsmidlerne i Danmark herved tilsidesættes.

NOTAT

Uddannelsen – fornyelse og planlægning

Den socialdemokratiske uddannelsespolitikks mål er

- at skabe lige uddannelsesmuligheder for alle,
- at udvikle frie, selvstændige og kritiske mennesker,
- at inspirere til at samarbejde og til at løse opgaver i fællesskab med andre,
- at forberede til en indsats i det moderne, højt udviklede og specialiserede samfund,
- at forberede til en tilværelse med en stadig øget fritidsmuligheder for personlig udfoldelse,
- at engagere til aktiv deltagelse i samfundets stadige omformning, og
- at udvide kendskabet til andre kulturer og samfundsmønstre, så den enkelte frigøres fra traditionelle vurderinger i det vestlige effektivitetssamfund og bliver åben over for mødet med hele verden.

Ud fra Socialdemokratiets opfattelse af uddannelse som en afgørende forudsætning for at forbedre menneskets vilkår og for at kunne foretage gennemgribende ændringer i samfundets opbygning må det påbegyndte reformarbejde til stadighed følges op af nye initiativer.

Den dybtgående reform af folkeskolen må gennemføres i praksis efter de retningslinier, der er lagt frem. Det er afgørende, at folkeskolen giver en enhedsuddannelse, som i sit indhold modvirker den nuværende sociale skævhed, og som ikke begrænser de unges frie valg af fortsat uddannelse.

Centralt i udviklingen af folkeskolen må være undervisningens indhold og arbejdsformer. Fagenes indhold må tages op til fordomsfri revision, og deres indbyrdes sammenhæng betones. Der må lægges vægt på arbejdsformer, der styrker den enkelte elevs personlige udvikling og evnen til samarbejde.

Afsluttende prøver i folkeskolen afskaffes som overflødige og uhensigtsmæssige. Lærernes videreuddannelse må styrkes med henblik på et udvidet pædagogisk samarbejde mellem klasser, klassetrin og mellem hjem og skole.

Der må skabes en langt større sammenhæng mellem

13

Udkast til politiske programmer

NOTAT

folkeskolen og de socialpædagogiske børne- og fritidsinstitutioner. Indtil børnehaveklasser kan gøres obligatoriske for alle, må der pålægges kommunerne pligt til at oprette børnehaveklasser i det omfang, forældrene ønsker at indmelde deres børn til denne skoleform.

De efterfølgende uddannelsers fremtidige udformning må afklares, og det 10., 11. og 12. år må i form af en skole- og erhvervsuddannelse for alle inddrages i den periode af uddannelsespligtige år, som er nødvendig for de unges rimelige grundlag for at få udbytte af og bidrage til deres egen og samfundets udvikling.

Uddannelserne for de 16-19-årige skal give alle fortsat almen undervisning i et sådant omfang, at ingen efter endt uddannelse afskæres fra at gå ind i et videregående uddannelsesforløb. De skarpe skel mellem de nuværende uddannelser på disse trin må udviskes. Uddannelserne opbygges på et basisår, opdelt i hovedområder med erhvervs- og studiemæssigt sigte. Det videre uddannelsesforløb må gøre det muligt trinvis at opnå en teoretisk eller erhvervsfaglig specialisering i forhold til den enkeltes interesser og anlæg.

Overgangsmulighederne mellem de forskellige uddannelser må sikres i videst muligt omfang. Uddannelserne må endvidere indeholde sådanne fag, at de uddannelsessøgende får indsigt i samfundet og dets funktioner og dermed baggrund for deltagelse i den demokratiske beslutningsproces.

Adgangen til videregående uddannelse bør principielt være åben for alle og ikke betinget af et bestemt forudgående uddannelsesforløb.

Strukturen for disse uddannelser må ændres. Der må fortsat arbejdes med udviklingen af uddannelsescentre, således at der er mulighed for friere fagkombinationer med grunduddannelse og stigende specialisering. I sammenhæng med etableringen af de stadigt mere nødvendige efteruddannelser må førstegangsuddannelserne afkortes.

Af særlig vigtighed er at få skabt løsninger af uddannelsesproblemerne for den voksne generation. Uddannelse er en livslang proces, og især for dem, som ikke har haft de muligheder for at få den undervisning, som i dag tilbydes børn og unge, er uddannelsesbehovet stort. Voksenundervisningen må derfor kraftigt udbygges og pædagogisk, økonomisk og administrativt sikres ligestilling med andre uddannelser. Voksenundervisningssystemet må sikre, at alle får mulighed for løbende at skaffe sig relevant faglig og almen viden. Radio og TV må være en vigtig del af dette system.

De erhvervmæssige voksenuddannelser må udbygges,

Udkast til politiske programmer

og sammenhæng med de faglige grunduddannelser sikres. Målet må være, at enhver kan deltage i længerevarende uddannelseskurser, uden at det medfører økonomiske tab.

NOTAT

Den sociale skævhed i uddannelsesrekrutteringen må modvirkes også ved en forbedring af de økonomiske vilkår. Socialdemokraterne har som mål at gennemføre fuld stipendiestøtte. Dette kan ikke opnås på én gang, men der må etableres en ordning, der sikrer en gradvis forøgelse af stipendiernes andel af den samlede støtte. Det må desuden overvejes nærmere, hvilke finansieringsformer der hurtigst sikrer en virkeliggørelse af målsætningen, ligesom det nuværende tildelingsgrundlag, der først og fremmest bygger på den skattepligtige forældreindkomst, må ændres. Aldersgrænsen for støttens afhængighed af forældreindtægten bør gradvis nedsættes. Bestræbelserne for at øge elevernes og andre uddannelsessøgendes medindflydelse på og medansvar for deres uddannelsessituation må forstærkes både lokalt og centralt. Dette sikres ikke blot ved lovgivning og lign., men i afgørende grad gennem en ændring af de daglige samarbejdsformer i den enkelte klasse eller på et undervisningshold.

Ved revisionen af skolestyrelsesloven må der samtidig med en administrativ forenkling sikres en større grad af selvstyre omkring den enkelte skole.

Uddannelsernes udbygning og indbyrdes sammenhæng må sikres gennem en aktiv uddannelsesplanlægning. Arbejdet med at samle alle uddannelsesområder under undervisningsministeriet må fortsætte. Særlig aktuelt er fritidsinstitutioner for børn og unge samt undervisning under radio og TV.

Til at varetage uddannelsesplanlægningen oprettes et centralt uddannelsesråd og et antal sektorråd for de større uddannelsesområder.

Gode boliger til alle

Socialdemokratiets boligpolitiske mål er

- at skabe boligmæssig lighed,
- at skabe nye, levende bysamfund,
- at forny og forbedre boligerne og deres omgivelser i den ældre boligmasse.

Der er i dag skabt gode boligforhold for en meget stor del af befolkningen, men vi har et boligmæssigt **efterslæb** af social og økonomisk karakter.

Mange enlige har endnu ikke haft mulighed for at skaffe sig en selvstændig bolig. Der er mange familier, som be-

Udkast til politiske programmer

NOTAT bor små og overbefolkede boliger, hovedsagelig i udlejningsbyggeriet, men også i en del af det ældre parcelhusbyggeri. Tusinder af boliger er forældet, udstyrs-mæssigt eller miljømæssigt.

Socialdemokratiet vil gennem en socialt bevidst politik indhente dette bolig-mæssige efterslæb.

Det er naturligt, at de politiske kræfter i boligpolitikken hidtil har været koncentreret om det mest elementære krav: en god bolig til hver husstand. Opmærksomheden må nu også rettes mod miljøet i og omkring boligerne.

Samtidig med en byggepolitik, der skaber forudsætninger for bolig-mæssig lighed, må der lægges vægt på en mere trivselsorienteret udvikling af de nye byområder. Der må endvidere lægges vægt på, at de nye byområder fungerer godt sammen med de ældre bysamfund. Derved hindres yderligere pres på de gamle bykerner og muliggøres en forstærket byfornyelse og sanering, der kan få de ældre bysamfund til at fungere på en mere menneskelig måde.

Socialdemokratiet vil arbejde for, at de nye bysamfund udformes så de omfatter et varieret udbud af boliger for forskellige husstandsmønstre, forskellige sociale grupper og forskellige aldersklasser, og inden for en over-skuelig ramme rummer skoler, institutioner, arbejdspladser, indkøbssteder og adgang til rekreative områder.

Nye bysamfund må danne et naturligt afgrænset område, der kalder på nærdemokratisk aktivitet, og fungerer sammen med andre, ældre og nye bysamfund, uden at skabe forstoppede trafiklinier. Det almennyttige bolig-byggeri må have vilkår, der sikrer, at man kan lægge afgørende vægt på det tætte-lave boligbyggeri.

Forudsætningen for at skabe levende bysamfund er bedre planlægning. Planlægningen må støttes gennem bevil-linger til eksperimenter med nye bolig- og byformer. Kommunale og amtskommunale myndigheder må ind-drages i arbejdet med at skabe økonomisk overblik over de samlede omkostninger ved forskellige former for by-udvikling og analyser af trivselsmulighederne i disse for-skellige byformer.

Skal der skabes bolig-mæssig lighed og bedre bolig-miljøer samt tages hensyn til den offentlige anlægs- og driftsøkonomi, må kommunernes udviklingstakt afpasses efter region- og landsplanlægningen. Det må sikres, at amterne og staten gennemfører de overordnede investeringer efter de lagte tidsplaner.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

at der gennemføres en langsigtet planlægning for 50.000 nye boliger pr. år i form af rullende 5-årige bygge-programmer,

Udkast til politiske programmer

at styringen af det totale byggeomfang og dermed byggeriets samlede ressourceforbrug sker gennem det offentlige,

NOTAT

at styringen af de lokale fordelinger af byggeriet på udviklingsområder sker regionalt gennem byzonelovgivning og regionplaner inden for landsplanlægningsrammer,

at byudviklingen gennem jordkøb og ekspropriation kommer til at ske på kommunalt udstykket jord,

at boligudgiften for en bolig svarende til husstandsstørrelsen – et rum pr. person plus et fællesrum – kan dækkes inden for 20–25 % af en gennemsnitlig lønmodtagerindkomst, efter skat er betalt,

at boligudgifterne i lejede boliger ikke stiger hurtigere på grund af støtteaftrapning end tilfældet er i ejerboligerne,

at udvide beboernes rådighedsmuligheder i de lejede boliger,

at udforme det fremtidige boligbyggeri enten som boliger, der ejes af dem, der bor i dem, eller som almennyttige boliger,

at sætte maksimumgrænsen for den støtte, der kan gives den enkelte bolig i form af skattnedslag eller anden støtte, således, at den mest luksuriøse del af boligforbruget er understøttet og således, at kapitalgevinsterne begrænses.

Saneringslovgivningen må styrkes således, at de boliger, der må udgå af boligmassen – enten på grund af selve ejendommens karakter eller på grund af deres placering i slumkvarterer – bliver erstattet af nye boliger, friarealer og institutioner, som i et samspil med den resterende ældre boligmasse kan muliggøre et menneskeligt miljø i vore centrale bydele. Byggelovgivning, byplanvedtægter, servitutter m. v. må smidiggøres således, at der ikke stilles hindringer i vejen for en menneskelig værdifuld og økonomisk overkommelig sanering og byfornyelse. Der må tilrettelægges en egentlig byfornyelsespolitik såvel for ældre udlejningskvarterer som for ældre og en del nyere parcelhuskvarterer, hvor der er mangel på fællesfaciliteter, institutioner, friarealer m. v.

Private udlejningsejendomme må gradvis omdannes til almennyttige boliger efter de sociale andelsboligforeningers princip. Denne overgang indledes med indførelse af lejerdemokrati i ejendomme omfattende medindflydelse på drift og udlejning samt bestemmelsesret over midler afsat til forbedring af ejendommens omgivelser.

De senere års inflation har skabt en større spændvidde mellem nyt og ældre byggeri, end man tidligere har

Udkast til politiske programmer

NOTAT kendt til. Dette gælder såvel for udlejningsbyggeri som for ejerboliger, der ikke har været omsat. En udligning må først og fremmest tage form af en væsentlig forbedring af de ældre boligers vedligeholdelsesstandard og deres betjening med fællesfaciliteter, institutioner m. v. Den forskel, der derefter måtte være i lejen eller boligudgiften mellem nyt og ældre byggeri af samme standard, bør inddrages og anvendes til boligformål.

Trafikpolitik

Socialdemokraternes afgørende trafikpolitiske målsætning er

at styrke den kollektive trafik.

Sammenholdt med den individuelle trafik er den kollektive trafik

- mindre ressourcekrævende,
- mindre forurenende,
- langt sikrere i henseende til dødsrisiko og anden form for ulykkesrisiko,
- i stand til at dække trafikbehovet også for befolkningsgrupper, der ikke har bil – d.v.s. børn, unge, syge, ældre og andre, der vanskeligt kan benytte individuelle transportmidler,
- og i stand til at dække de geografiske yderområder, hvor trafikbetjeningen, ud fra en privatekonomisk betragtning, ikke vil være rentabel til rimelige priser.

Den kollektive trafik kan særligt styrkes inden for følgende områder:

1. Persontrafikken i storbyområderne – altså først og fremmest hovedstadsområdet og øvrige større byer.
2. Persontrafikken mellem de enkelte byregioner.
3. Persontrafikken uden for byområderne, særligt i de tyndt befolkede landdistrikter.
4. Den tunge godstrafik over længere afstande.

Som midler til denne trafikpolitik kan nævnes:

- a. Samordning af trafikbetjeningen i storbyområderne – f.eks. gennem dannelsen af hovedstadens trafikskaber og tilsvarende trafikskaber i andre større byer.
- b. Opprioritering af anlægsudgifterne til den kollektive trafik. Pengene kan både fremkomme ved nedprioritering inden for trafiksektoren i forbindelse med den individuelle trafik og ved en overflytning fra andre dele af de samfundsmæssige budgetter i almindelig-

Udkast til politiske programmer

- hed, ligesom en overflytning fra sundhedssektoren – hospitals- og lægevæsen – vil kunne komme på tale, da det er bedre at forebygge trafikulykkerne end at forsøge en helbredelse på et senere tidspunkt.
- c. Anvendelse af den »langsomme skrue« over for bilismen i storbyområderne – f. eks. i form af øgede parkeringsrestriktioner, ensretning af gader, yderligere afgifter på parkeringspladser o.s.v.
 - d. Hurtigst mulig gennemførelse af de store broinvesteringer, som alle bør indeholde tilstrækkelige muligheder for afviklingen af den kollektive trafik, uanset om denne er spor- eller vejbunden.
 - e. Yderligere afgiftspålæggelse for privatbiler og lastbiler, således at disses konkurrencemæssige fortrin for den kollektive trafik bliver bragt til ophør, og
 - f. vognmandslovgivning, der hviler på tilladelser for at udføre vognmandskørsel, hvorved et egentligt trafikpolitisk instrument opnås.

NOTAT

For flytrafikken gælder tilsvarende ønsker om en kollektivisering af trafikken, uanset om dette sker på rute- eller charterbasis. Dette kræver anlæg af de fornødne kollektive lufthavne (Saltholm) og en afgiftspolitik over for privatflyene, som ikke øger disses konkurrencedygtighed i forhold til rute- og charterfly.

Det samme kollektive princip gælder på havneområdet, hvor de kollektive transportformer ikke bør stilles ringere, og hvor de individuelle muligheder (lystbådene) bør bære deres egne omkostninger uden nogen form for offentligt tilskud.

Samfund og erhvervsliv

Socialdemokratiet betragter et effektivt erhvervsliv, der bevarer sin konkurrencedygtighed inden for det nye europæiske samarbejde, som en afgørende forudsætning for fortsat udbygning af velstand, trivsel og tryghed for alle samfundets borgere.

Derfor finder Socialdemokratiet, at det er en fælles interesse for samfund og erhvervsliv, at der føres en aktiv erhvervspolitik, som kan sikre og udbygge samfundets ressourcer af forskningsmæssig, teknisk og økonomisk art og inddrage medarbejderne i virksomhedernes beslutningsprocesser således, at deres evner og anlæg kan udfoldes til gavn for det fælles produktionsresultat.

Det er væsentligt, at danske synspunkter præger indholdet af det samarbejde, der skal ske om økonomi- og erhvervspolitikken i EF.

19

Udkast til politiske programmer

NOTAT Den hjemlige erhvervs politik må efter socialdemokrater-
nes opfattelse udformes under samfundets aktive med-
virken således

- at der gennem en langsigtet samfundsplanlægning og prioritering af kapitalmidlerne sikres erhverv og enkeltvirksomheder de nødvendige menneskelige og økonomiske ressourcer,
- at produktionen i den enkelte virksomhed kommer til mere direkte at bidrage til at afholde de samfundsmæssige følgeudgifter, den selv fremkalder. Derved kan sikres en samfundsekonomisk bedre produktionssammensætning, og udenlandsk kapital, der benytter det danske samfundsapparat, vil i rimeligt omfang komme til at betale til dets finansiering. – Det er særlig påkrævet, at produktioner, der virker nedbrydende på de ansattes helbred eller uerstattelige miljøværdier, må bære de omkostninger, de således påfører samfundet,
- at der gennem egnsudviklingslovgivningen og anden erhvervsstøtte lov, samt en styring af kapitalmidlerne, fremmes en nuanceret erhvervsudvikling i de indkomstsvage egne af landet,
- at der gennem lovgivningen om lønmodtagernes medejendomsret og medbestemmelse sker en ligestilling af arbejdskraft og kapital,
- at den direkte medejendomsret og medbestemmelse udstrækkes til virksomheder, der drives i former, der endnu ikke er reguleret ved særlig lovgivning (f. eks. andels-, kommandit- og interessentselskaber, selv- ejende fonds og filialer af udenlandske selskaber),
- at der gennem Lønmodtagernes Investerings- og Udbyttefond skabes et nyt kapitalgrundlag for de nødvendige aktive investeringer i erhvervslivet i overens- stemmelse med samfundsekonomiske behov,
- at samfundet i meget store virksomheder med domine- rende indflydelse på erhvervsudviklingen indsætter repræsentanter i bestyrelsen, således som det er sket i pengeinstitutter og forsikrings selskaber,
- at de senere års koncentrationer i erhvervslivet – herun- der pengeinstitutter og forsikrings selskaber samt det stærkere indslag af multinationale selskaber – kort- lægges med henblik på generelt at øge samfundets og forbrugerens indflydelse,
- at sparekassernes lovmæssige grundlag sikrer ligestil- ling med bankerne til gavn for konkurrencen på pen- gemarkedet, – og at det ved indskyder- og medarbej- derdemokrati sikres, at sparekasserne udgør et de- mokratiske element inden for pengeformidlingen,

at der nedsættes et råd med repræsentanter for erhvervene, lønmodtagerne, forbrugerne og det offentlige som permanent forum for drøftelser af reformer i erhvervslovgivningen.

NOTAT

Forbrugerne og erhvervslivet

Det danske samfund må i de kommende år vise større forståelse for forbrugernes komplicerede stilling ved

- at vurdere, om det i dag splittede forbrugerarbejde kan organiseres på en sådan måde, at det gennem en rationel og effektiv indsats og med et nyt økonomisk grundlag kan virke til størst mulig gavn for forbrugerne,
- at undervisningen i og orienteringen om forhold af betydning for forbrugerne gennemføres i en integreret form i folkeskolen, omfattende alle klassetrin,
- at Danmarks Radio indfrier løfterne om udsendelser, hvorigennem forbrugerne kan indhente saglig orientering,
- at der efter forbrugernes behov gennemføres en smidiggørelse af betjeningsmulighederne – også omfattende offentlige kontorer og andre servicefunktioner,
- at en ny lov om indseende med priser udformes således, at den ikke ved en generel form påfører erhvervslivet unødvendige byrder, men har karakter af en bemyndigelseslov, der kan sættes ind dér, hvor manglende konkurrence gør det påkrævet,
- at forbrugerlovgivningen udformes således, at den aktive forbruger har mulighed for at foretage vurderinger og sammenligninger,
- at der gennemføres en skærpet lovgivning for produktion og godkendelse af lægemidler således, at bl. a. lægemiddelreklamer forbydes og erstattes af en informationsvirksomhed over for lægerne under statslig medvirken,
- at den af forbrugerne og lønmodtagernes ejede del af erhvervslivet udbygges på en sådan måde, at kooperationen fortsat kan udgøre et korrektiv til privatdrift. Det bør vurderes, om de blandede selskabsformer – som man kender fra andre lande – med udbytte kan indføres i Danmark således, at statslig, privat og kooperativ kapital og ledelse kan samvirke til gavn for forbrugerne,
- at Danmark inden for EF virker for indførelse af en effektiv europæisk forbrugerbeskyttelse.

5

21

NOTAT

Videre frem i familie- og socialpolitikken

Trivsel og tryghed, forebyggelse og revalidering er målsætningen for Socialdemokratiets social- og familiepolitik. Herudfra må der arbejdes aktivt for

- at skabe et nært samarbejde mellem befolkningen og de sociale organer,**
- at socialpolitiske og socialpædagogiske opgaver løses så de, der har problemerne, får medindflydelse på foranstaltningernes udformning og aktivt kan tage del i arbejdet med afhjælpning af problemerne,**
- at give den enkelte medansvar, således at løsningerne kan blive så enkle, så lidt bureaukratiske og så smidige som muligt,**
- at bekæmpe passivitet og umyndiggørelse af borgerne overalt i det sociale system,**
- at støtte og stimulere ansvar, medbestemmelse og aktivitet blandt dem, der skal bruge systemet,**
- at alle familiemedlemmer får både formel og reel lighed,**
- at familien får mulighed for at skabe et miljø, der giver alle familiemedlemmer den tryghed, den enkelte har behov for, og som udvikler børnene til at kunne leve i et kærlighedsfuldt og engageret forhold til andre mennesker, så de sættes i stand til at løse medmenneskelige konflikter på en følsom og levende måde og kan udvikle sig til varme og forstående opdragere for deres egne børn.**

Det sociale sikkerhedsnet

Det sociale sikringsystem må yde en hurtig og effektiv økonomisk hjælp og service i de mange **kortvarige** tilfælde af sygdom, ulykkestilfælde, arbejdsløshed og andre midlertidige forstyrrelser i den sociale situation.

I de tilfælde, som ikke dækkes af dagpengelovgivningen, f. eks. økonomisk tab i forbindelse med erhvervsskift, tab af forsørger o. l., må der være ydelser, der ikke blot sikrer mod økonomisk trang, men sikrer en rimelig levestandard og stimulerer bestræbelser på at bringe indkomstbortfaldet til ophør.

Der må **overalt i landet** sørges for, at der er tilstrækkelige muligheder for at få tandlægehjælp, lægelig assistance, social vejledning og hjemmehjælp.

Forebyggelse og behandling

Revalidering, behandling og omskoling må være de midler, der tages i anvendelse der, hvor de sociale vanske-

ligheder for den enkelte familie truer med at blive alvorlige, f.eks. ved langvarig sygdom, ved struktur-arbejdsløshed, efter ulykkestilfælde eller i forbindelse med sindslidelser.

En tidlig og dybtgående indsats kræver bl.a. en sikring af levestandarden i forbindelse med efteruddannelse og om-
omskoling.

Den sociale administration må tilrettelægges mere rationelt, således at ventetider og overfladisk behandling undgås og en bedre betjening af befolkningen opnås.

Nært samarbejde mellem de organer, der formidler sociale ydelser, og arbejdsformidlingskontorerne, må sikres.

NOTAT

Førtidspensionering og invalidepension

Hvor bestræbelserne gennem behandling, revalidering, omskoling m.v. på trods af alle anstrengelser ikke lykkes, må samfundet sikre en betryggende levestandard gennem pension.

Dette betyder, at de lægelige betingelser for invalidepension suppleres med en social vurdering i hvert enkelt tilfælde, herunder erhvervsmulighederne.

Manglende udsigt til en vellykket revalidering bør i fremtiden være afgørende for, at pension tildeles medborgere, der er udelukket fra at forsørge sig selv.

Revision af fradragsreglerne, såvel ved invalidepension som ved pensionstillæg må overvejes i forbindelse med en helhedsvurdering af pensionssystemet og alle dets hjælpemuligheder.

Der må lovgives om en **omstillingsydelse** til 55-60 årige, som har vanskeligheder ved at følge arbejdets tempo i hidtidigt arbejde eller som rammes af virksomhedslukning, rationalisering, strukturændringer o.l.

Omstillingsydelse kombineres med regler for tilbud til omskoling og pligt til at tage egnet anvist arbejde.

Den tredje alder

Vore ældre medborgere må have ret til i størst muligt omfang at bestemme deres egen tilværelse. Ønsker de at bevare en tilknytning til erhvervslivet, må der kunne tilbydes dem beskæftigelse på egnede vilkår. Ønsker de at trække sig tilbage, må pensionerne være tilstrækkelige til at sikre tryk og trivsel.

Det tilstræbes at gennemføre en væsentlig forøgelse af pensionerne gennem en værdifast tillægspension.

Vore pensionssystemers forhold til beskatning og bolig-sikringsydelse må afklares.

Det må pålægges kommunerne at sikre etablering af et betryggende omsorgsarbejde, herunder dagcentre med

NOTAT aktiveringstilbud, og tilstrækkelige plejehjem samt beskyttede boliger.
Der bør lægges særlig vægt på de serviceydelser, der hjælper de ældre til så længe som muligt at trives i deres eget hjem.

Forstærket indsats ved forebyggelse af sygdom

Der må gennemføres systematisk oplysning om den risiko, folkesundheden udsættes for ved misbrug af medicin, misbrug af alkohol, narkotika, brug af tobak, manglende fysisk aktivitet og overvægt.

Adgangen til helbredsundersøgelser, også for den voksne del af befolkningen, bør udbygges.

Arbejdet med at forebygge skader på arbejdspladsen skal udbygges, bla. ved, at der oprettes arbejdslinikker over hele landet.

Udgifterne til sygehusbyggeriet må bringes under kontrol. Sygehuse må bygges ud fra en erkendelse af, at vi ikke kender morgendagens krav på det sygehusemæssige område. Det vil sige, at byggeriet skal være let og fleksibelt og eventuelt af midlertidig karakter.

Familiedomstol

Der bør etableres en familiedomstol til sikring af børnenes retsstilling. Afgørelsen vedrørende børns anbringelse udenfor hjemmet imod forældrenes vilje bør henlægges hertil, ligesom afgørelse af familiemyndighed og af børns samkvemsret med forældre bør afgøres her.

Ungdom

Der må sikres de unge større muligheder for at disponere over deres tilværelse, økonomisk og socialt. De unges ønsker om selvstændighed og medbestemmelse bør imødekommes, og deres følelse af magtesløshed og fremmedgjorthed modvirkes. Valgretsalderen og myndighedsalderen nedsættes til 18 år. Unge, der føler sig selvstændige, bør have mulighed for at få egen bolig. Ungdomsboliger skal ikke koncentreres i kollegier, men spredes rundt i den almindelige boligmasse. Der bør åbnes muligheder for, at ungdomskollektiver kan indtræde i lejemål.

Dagpasning og fritid

Små daginstitutioner, tæt placeret til børnenes boligmiljø, bør overvejes, og der bør være et varieret tilbud af muligheder til rådighed. Der skal også være betryggende muligheder for de familier, hvor forældrenes arbejdstid ikke harmonerer med daginstitutionernes normale åbningstider, og i de situationer hvor børnene er syge.

Man må søge at modvirke daginstitutionernes tendens til at etablere sig som isolerede børneverdener. De skal

Udkast til politiske programmer

tværtimod integreres i samfundet og give børnene lejlighed til i videst mulig udstrækning at tage aktivt del i samfundsaktiviteterne.

NOTAT

Daginstitutionerne skal være børnenes og de unges og ikke samfundets løsning på de voksnes problemer.

De 11-15 åriges fritidsmuligheder trænger til nye ideer.

Fritidshjemmene har svært ved at holde på dem, og en del afvigerfænomener, som vi tidligere overvejende traf i aldersgrupperne derover, er ved at vokse ned i disse aldersklasser.

Tilbuddene til de 11-15 årige bør placeres og koordineres under ét, og et nært samarbejde mellem det offentlige og de private organisationer etableres. Det skal herunder tilstræbes, at der er differentierede tilbud til rådighed i hver kommune eller hvert distrikt. Der må tages hensyn til, at mange børn i disse aldersgrupper kun har få penge til deres rådighed.

Der bør etableres samarbejdsformer mellem forældre, børn og unge, pædagoger og miljøkonsulenter til inden for et område at varetage børnenes og de unges interesser. Gennem et sådant samarbejde kan der ske en koordinering af tilbuddene til børn og unge og tages initiativ til oprettelse af nye og eventuelt utraditionelle tilbud, og desuden stimulere forældre, der ikke er opmærksomme på tilbuddene til børn og unge, til at lade deres børn gøre brug af dem.

Syge børn

Forældre, der vælger at beholde deres syge og handicappede børn hjemme, må aflastes ved, at børnene får mulighed for indimellem at opholde sig på et aflastningshjem.

Alle evnesvage børn bør sikres undervisning. Loven af 1959 bør efterleves.

Fri abort

Kvinden må selv bestemme, hvad der tjener hende bedst. Det må ud fra sundhedsmæssige synspunkter være mest betryggende, at de hidtidige illegale svangerskabsafbrydelser erstattes af lægelig forsvarlig behandling på sygehuse. Disse synspunkter er baggrunden for, at Socialdemokratiet er gået ind for fri abort.

Det bør samtidig sikres, at familieplanlægningen hviler på et holdbart økonomisk fundament, at staten iværksætter en oplysningskampagne for brug af præventive midler, der også må billiggøres mest muligt, at der oprettes seksualvejledningsklinikker overalt i landet, og at vejledningen bør være gratis, at seksualundervisning bliver obligatorisk fag på folkesko-

Udkast til politiske programmer

NOTAT lens undervisningsplan hele skoletiden igennem, at pædagogerne uddannes til at varetage denne undervisning.

Svangorskab og fødsel

Henvend en tredjedel af alle gravide har behov for specialkyndig omsorg før og under fødslen. Opgaven er i første række at finde frem til dem, der har behov for særlig omsorg. Denne udvælgelse kræver et nøje samarbejde mellem praktiserende læger, jordemødre og specialafdelinger ved sygehusene.

Fødeafdelinger må derfor etableres ved alle centralsygehuse, samt svangreambulatorier med mulighed for svangerskabsundervisning og fødselsteknik, herunder også afspænding.

Der må sikres alle kvinder ensartede orlovsmuligheder i forbindelse med graviditet og fødsel. Mange ønsker deltidsarbejde for selv at kunne tage sig af børnene, medens de er små. Derfor må der sikres samme tryghed i ansættelse på deltid som på fuld tid.

Moderne retsopfattelse

Socialdemokratiet vil virke for,

at forældede retsregler ophæves,

at retsreglerne følger samfundsudviklingen.

Kriminalpolitik

Vurderingen af, hvad der bør være strafbart, må ske under hensyn til forholdene i det samfund, vi lever i i dag. Som en konsekvens heraf bør samfundets reaktion over for forbrydelser, der rammer materielle goder, herunder den bagatelagtige berigelseskriminalitet, mildnes, hvor der har været tale om særlige fristelsessituationer eller manglende forsigtighedsforanstaltninger. Der er derimod grund til at skærpe holdningen over for forhold, der er skadelige for helheden eller den enkelte f.eks. tilsidesættelse af arbejderbeskyttelsesregler, skatte- og afgiftsunddragelser og forurening.

Socialdemokratiet må medvirke til en fortsat forenkling af det strafferetlige sanktionssystem og til en indskrænkning af frihedsstraffenes antal og varighed. Fængselsvæsenet må reformeres med det sigte at bringe den indsatte i stand til at klare sig i samfundet. De igangværende bestræbelser på at placere indsatte på arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner uden for fængslerne må støttes. Der må gennemføres en afvikling af utidssvarende fængselsbygninger. Personalets uddannelse må forbedres. Kriminalforsorg i frihed, først og fremmest for betinget

26

domte og prøveløsladte, må have øgede ressourcer – både personalemæssigt, institutionsmæssigt og økonomisk – og må gradvis koordineres med den sociale for-

NOTAT

sorg. Anvendelsen af varetægtsfængsel må begrænses mest muligt, og der må automatisk ydes fuld erstatning for frihedsberøvelse, der viser sig at være uberettiget.

Formen for straffesagers behandling må moderniseres. Læggdommereklementet og forsvarerens stilling må styrkes. Den moderne kriminalpolitik bør ikke alene koncentrere sig om lovovertræderne, men må også tage hensyn til forbrydelsens ofre. Selv om ofret for en forbrydelse har krav på erstatning, er der sjældent reel mulighed for at få opfyldt dette krav, enten fordi gerningsmanden ikke kan findes eller er ude af stand til at betale erstatningen. Der bør derfor fra samfundets side drages omsorg for, at ofre for bl.a. voldsforbrydelser holdes økonomisk skadesløse.

Socialdemokratiet vil fortsætte bestræbelserne på at udbygge og forbedre samarbejdet mellem befolkningen og myndighederne først og fremmest politiet.

Familie Lovgivning

Den familieretlige lovgivning må bringes i overensstemmelse med nutidens syn på familien.

Ægtefæller må under ægteskabet stilles fuldstændigt lige såvel i personlig som økonomisk henseende. Det samme må gælde i tilfælde af ægteskabets opløsning, og i forhold til de fælles børn.

Familieretslovgivningen bør indrettes således, at den også tager sigte på andre samlivsformer end ægteskabet, lige som den øvrige lovgivning (boliglovgivning, sociallovgivning m.v.) bør være neutral over for familiens samlivsformer, således at enhver står frit med hensyn til valget mellem ægteskab og andre former for fællesskab.

Privatøkonomiske retsforhold

Den lovgivning, der regulerer økonomiske retsforhold mellem borgerne indbyrdes, må ændres, så den beskytter dem, der mangler særlig sagkundskab og hindrer økonomisk udnyttelse af de svageste stillede.

I erstatningssager er den skadelidtes erstatningskrav ofte værdiløst, fordi den, der har forvoldt skade, ikke er i stand til at betale og ikke har tegnet forsikring. Der bør derfor indføres lovpligtige forsikringsordninger.

Retshjælp

De eksisterende retshjælpsordninger bør udbygges og forbedres, bl.a. således at de giver borgerne mulighed

Udkast til politiske programmer

NOTAT for at få tilstrækkelig sagkyndig bistand i sager, der afgøres af administrative myndigheder. Reglerne om fri proces ved domstolene må ændres, således at alle sagsomkostninger dækkes. Det bør pålægges domstolene i civile sager at yde sag-søgte fornøden vejledning om de vigtigste procedure-regler.

En social- og demokratisk kulturpolitik

En målrettet decentralisering af kulturlivet, der sigter på at få de kunstneriske frembringelser ud til et nyt og bredere publikum, må være grundlaget for den fremtidige lovgivning.

Socialdemokratiet vil derfor arbejde for

- at kulturlivet – det gælder ikke blot kulturstøtten, men selve kunst- og kvalitetsbegrebet kommer til at bygge på nye, bredere og mere sociale kriterier,
- at kulturpolitikken i et samspil med uddannelses-, familie-, miljø-, arbejdsmarkeds- og boligpolitikken samt den øvrige sociallovgivning kan medvirke til at nedbryde privilegier og classeskel,
- at der skabes bedre mulighed for at lokale initiativgrupper kan igangsætte aktiviteter ud fra egne ønsker og behov,
- at kunst i alle dens udtryksformer kan være fri og uafhængig af kommercielle og enkeltstående interesser,
- at der sikres den bedst mulige formidling af kunstneriske resultater, således at miljømæssige, økonomiske og geografiske skel nedbrydes for dermed at demokratisere adgangen til kulturel aktivitet.

Radio og TV

De fleste mennesker får hovedparten af deres informationer, kunstneriske oplevelser og underholdning igennem radio og fjernsyn. Det er derfor i overensstemmelse med demokratiske principper at styrke Danmarks Radios virksomhed, også selv om dette kan medføre stigende omkostninger. Provinstjenesten kan ved en fornuftig opbygning og udbygning sikre, at der opnås en påkrævet decentralisering af programvirksomheden.

Voksenundervisningen i radio og TV må udbygges for at imødekomme det stadig større behov for uddannelse, herunder efteruddannelse og omskoling. Undervisning i radio og TV bør finansieres på linie med anden offentlig uddannelse.

28

Radio og TV skal fortsat underbygge musiklivet – også udover det egentlige radiospredningsmæssige. Danmarks Radio bør have mulighed for at producere grammofonplader og kassettebånd.

Der bør sikres et snævert nordisk TV-samarbejde, således at seere inden for de nordiske lande kan tage hinandens programmer.

Programvirksomheden må fortsat værnes mod ensidig påvirkning fra kommercielle interesser. Reklamefinansiering af Danmarks Radio indebærer en alvorlig trussel imod udsendelsernes alsidighed og kulturelle niveau og må afvises. Danmarks Radio bør udgive et programblad.

NOTAT

Teater

Det er nødvendigt at skabe fortrolighed med teatrets kunst, bl.a. ved at indføre pædagogisk dramatik i skolen. For at sikre den største smidighed med hensyn til fornyelser inden for teaterlivet og for at sikre teatrets udvikling og udbredelse som folkekunst, skal man næppe lovbinde faste tilskud til andet end Det kongelige Teater, landsdelscenerne og et landsdækkende rejsende teater, men derimod søge at skabe så store og smidige rammebevillinger for alle andre teaterinitiativer som muligt. Der bør skabes stærkt forbedrede vilkår for børne- og ungdomsteater, gruppeteater og politisk debatteater og for teateruddannelsen.

Det danske Teater, ARTE og publikumsorganisationerne bør udbygge deres samarbejde ved – gennem den landsdækkende abonnementsordning – at give et nyt publikum – herunder målgrupper, som f.eks. de lavtlannede, de handicappede, de ældre og ungdommen – større mulighed for at komme i kontakt med teatret. Samtlige teatres arbejdsmuligheder, kunstneriske og økonomiske må forbedres og sikres.

Teaterakademiets virksomhed må udbygges og bør i højere grad stille mod et samarbejde med teatrene.

Musik

Et af de vigtigste områder i dansk musikliv, er uddannelsen. Der bør lægges vægt på efteruddannelse af professionelle musikere og pædagoger. Børn må, på et meget tidligt tidspunkt bl.a. i skolen, have mulighed for at udvikle den medfødte musikalske sans.

En landskoncertorganisation må oprettes til varetagelse af formidlingsarbejdet. Landsdelsorkestrene bør gives større mulighed for koncertvirksomhed overalt i landet, ligesom en landsopera må opbygges med samme målsætning.

Udkast til politiske programmer

NOTAT

Den bildende kunst

Den bildende kunst må indgå i fremtidens boligmiljø, og borgerne bør inddrages i beslutningsprocessen om kunstværkernes anvendelse.

Statens Kunstfonds virkefelt bør udvides, så alle kunstarter, der udgør rammen om menneskenes hverdag, fremmes mest muligt. Der bør sikres et bredt udsnit af skabende og udøvende kunstneres ydelser, der sikrer kunstnerne tryghed og arbejdsro. Der er brug for en bredt organiseret vandreudstillingsinstitution.

Litteratur

Forbrugernes valgmuligheder indskrænkes af forlagskoncentrationer, lukning af boglader, stigende bogpriser og nedskæring i udgivelsen af danske bøger og billigserier. Alle befolkningsgrupper bør have mulighed for at låne, købe, bruge og skrive litteratur.

Biblioteksafgiften til forfattere og oversættere bør udbygges og fordeles mere hensigtsmæssigt. Biblioteksdækningen bør udvides gennem flere heltidsbiblioteker, mere opsegende biblioteksformidling (bogbusser), udvidede åbningstider og udbygning af folkebibliotekernes rolle som lokale »kulturcentre« med alle aktiviteter.

Film

Man må i de kommende år bestræbe sig på at decentralisere filmproduktionen og distributionen af kunstnerisk værdifulde film, der bør støttes således, at der også her kan ske en decentralisering. Den audiovisuelle uddannelse må forbedres og et samarbejde mellem kunsternes uddannelser etableres.

Idræt

Idrætspolitikken må tage sit udgangspunkt i at starte en demokratiseringsproces. Centrale startpunkter vil her være lederuddannelsen og sikringen af de aktives medindflydelse i idrætsorganisationerne.

Idrætspolitikken må løfte så store områder som muligt ud af kommercielle interesser og det konkurrenceræs, som i høj grad karakteriserer klublivet.

I forbindelse med udbygningen af idrætsfaciliteterne bør en fornuftig planlægning sikres. Idrætsanlæg må, hvor det er muligt, opføres i forbindelse med lokaler, hvor der foregår andre former for kulturel aktivitet.

Finansieringen af idrætten bør principielt ske over skatterne.

Det offentlige ansvar overfor idrætten må sidestilles med tilskud til det øvrige fritidsområde.

30

Foreninger

For at få demokratiet til at fungere på tilfredsstillende måde og for at sikre, at børn og unge så tidligt som muligt gøres fortrolige med demokratiet som livsform, bør der ydes tilskud til børne- og ungdomsorganisationer og til de politiske partier.

Tilskud bør bl.a. ydes til lederuddannelse, administration og konsulenter på lands- og amtsplan.

NOTAT

Folkekirken – folkets kirke

Da et væsentligt flertal af det danske folk fortsat tilslutter sig folkekirken, betragter Socialdemokratiet det som en selvfølge, at folkekirkens forbindelse med staten opretholdes, derved at folketinget er kirkens øverste lovgivende instans.

Socialdemokratiet ønsker denne linie bevaret, fordi den sikrer den størst mulige uafhængighed og frihed både for stat og kirke.

Socialdemokratiet anser en yderligere decentralisering af den kirkelige administration for nødvendig og vil derfor virke for øget indflydelse til menighedsrådene, så hovedansvaret for det kirkelige liv hviler på dem, der bor i det enkelte sogn. Der må tillægges de folkevalgte kirkelige råd fuldt økonomisk ansvar inden for de rammer, det kommunale fællesskab muliggør.

Et konkurrencedygtigt dansk landbrug

Socialdemokratiets landbrugspolitiske mål er,

at »selvejet« som hovedregel bevares i dansk landbrug, at der opnås en mere hensigtsmæssig arealfordeling med varierede brugsstørrelser,

at spekulationsgevinster og urimelig prisstigning ved ejerskifte hindres,

at landboungdommen kan få et rimeligt økonomisk startgrundlag, der giver mulighed for fortsat rationalisering og modernisering af landbrugsbedrifterne.

Dansk landbrug har i en årrække været i venteposition med hårde vilkår på eksportmarkederne. Det har medført en omstillingsproces af betydeligt omfang og en forskydning mod færre og større bedrifter. Det samlede antal landbrug er nu ca. 130.000, og der er i de senere år nedlagt 6-7.000 brug om året. Danmarks tilslutning til EF vil sikkert dæmpe nedlæggelse af landbrug noget – formentlig til 4-5.000 pr. år.

Udkast til politiske programmer

NOTAT

En fortsat strukturudvikling hen imod tidssvarende produktionsenheder må fortsætte. Med friere konkurrence-muligheder vil yderlig specialisering indenfor de enkelte brug uden tvivl finde sted.

Socialdemokratiet ønsker en strukturpolitik, som fremmer dannelse af produktionsenheder, som i nært samarbejde med forædlingsindustrien kan konkurrere med andre landes landbrugsproducenter.

Sammenlægningsproblemet må løses, så spredte jord-tilliggende undgås, og således at der opnås en mere hensigtsmæssig arealfordeling med varierende brugs-størrelser, der kan passe til den driftsform, som den enkelte ønsker. Staten skal gennem jordkøb aktivt kunne medvirke til en bedre jordfordeling.

En særlig forpagtningslov bør gennemføres, så forpagte-ren sikres mulighed for udnyttelse af rimelige investerin-ger.

Til modernisering af landbrugsbedrifter bør der ydes støtte til udviklingsegnede brug, så de kan give heltids-beskæftigelse til én eller flere personer og give mulig-hed for at opnå en indkomst på linie med andre be-folkningsgrupper.

Et konkurrencedygtigt landbrug bør understøttes af et effektivt og ajourført forsknings- og forsøgsvesen, som kan sikre hurtig udnyttelse af forsøgsresultater i det praktiske landbrug, og herunder vejlede i brug af de forskellige kemikalier og gødningsstoffers rette anvendelse og ikke mindst med henblik på at undgå forure-ning og uønskede restkoncentrationer.

Landbrugsjord er og vil i stigende grad blive en mangel-vare, hvorfor man gennem landbrugslovgivningen må sigte på, i så vid udstrækning, som det er muligt, at fri-holde de bedst egnede arealer fra anden anvendelse.

Slutning

Det første spørgsmål, mange sikkert vil stille efter at have læst dette program, er: hvad koster så det?

Hertil er for det første at svare, at der er nogle reformer, der er så oplagt nødvendige ud fra almindelig samfunds-mæssig solidaritetsfølelse, at de må gennemføres, når der er politisk mulighed for det. Som et godt eksempel herpå kan nævnes dagpengereformen, der er med til at slette urimelige skel blandt danske lønmodtagere.

Men i øvrigt er spørgsmålet om omkostningerne da et na-turligt spørgsmål med den højde skatterne har nået. Der-for blev det også udtrykkelig fremhævet i 4-års program-met forud for valget i 1971, at udgiftskrævende reformer

32

Udkast til politiske programmer

kun kan virkeliggøres i takt med voksende økonomisk bæreevne. Det betyder, at fortsat økonomisk vækst er afgørende for gennemførelsen af dette programs fremtidsplaner, samt at der gennemføres et forbedret skattesystem, så vi kommer evneprincippet så nær som muligt. Det betyder også, at der ikke må være for mange »hellige køer«, når vi skal finde ud af rækkefølgen for løsningen af samfundsopgaverne. Det er dårlig politik at være bange for at fjerne tidligere tiders gode ordninger, som tiden nu er løbet fra. Det nedsætter nemlig muligheden for nye initiativer og nye fremskridt.

Socialdemokratiet skal ikke vurderes ud fra omfanget af vore løfter, men ud fra i hvilken grad vi evner at pege på de opgaver, som det til enhver tid er mest nødvendigt at løse for at gøre yderligere fremskridt med et samfund med mere frihed, større indflydelse og flere muligheder for den enkelte.

NOTAT

**Udkast til revideret
kommunalpolitisk program**

1. Indledning	37
2. Borgerne og kommunen	38
3. Den kommunale planlægning	38
4. Boliger og jordpolitik	39
5. Familien og børnene	41
6. Omsorgen for pensionisterne	42
7. Uddannelse	43
8. Kultur- og fritidslivet	45
9. Miljøbeskyttelse	46
10. Veje og trafik	46
11. Sundhedsvæsenet	47
12. Kommunen som arbejdsgiver	48
13. Det kommunale selvstyre	49

1. Indledning

Socialdemokratiets landspolitiske og kommunalpolitiske arbejde hører sammen, idet en væsentlig del af Socialdemokratiets idé og program gøres til virkelighed i kommunerne. Også i kommunalpolitikken må den demokratiske socialismes idé om at frigøre mennesket, sikre dets tryghed og give det mulighed for en fri udvikling under ansvar over for fællesskabet virkeliggøres.

Udviklingen i samfundet medfører opgaver, som i betydeligt omfang hviler på kommuner og amter. De økonomiske og kompetencemæssige rammer i forholdet til staten er de arbejdsvilkår, det kommunale styre virker under. Vi lever i et samfund, der på alle områder – økonomisk, socialt, kulturelt, uddannelsesmæssigt, teknisk og demokratisk – gennemgår meget omfattende og hurtige ændringer.

Den kommunale arbejdsform skal passe til nutidens krav om aktivitet, koordinering og planlægning. Kun i kraft af en tilpasning til udviklingen og den størst mulige kontakt til borgerne kommer det kommunale selvstyre til fuld udfoldelse.

Det kommunale selvstyre er et af fundamentene for vort folkestyre. Derfor må det styrkes i forholdet til staten ved en klar fordeling af opgaver, kompetence og økonomisk ansvar, og således at ansvaret og kompetencen for løsningen af lokale opgaver fuldt ud er placeret hos det lokale selvstyre.

Som følge af samfundsudviklingen vokser den enkelte borgers behov for det kommunale fællesskabs indsats. Dette stiller kommunerne og deres administration over for stadig større og stadig nye problemer. For at løse disse kræves en fremsynet kommunalpolitik, der er planlagt og økonomisk underbygget. Den enkelte borgers tryghed og trivsel er afhængig af et udviklet og velordnet kommunalt fællesskab, hvor forståelsen for udviklingens vilkår og menneskelige og kulturelle kravns betydning er ledende for den kommunale indsats.

Socialdemokratiets kommunale arbejde i kommuner og amter sker i overensstemmelse med partiets program. Hovedlinjerne for det kommunalpolitiske arbejde, som er opstillet i dette program, er – under hensyntagen til de lokale forudsætninger og behov – grundlaget for Socialdemokratiets kommunale indsats.

NOTAT 2. Borgerne og kommunen

Kommunen varetager stadig flere fællesopgaver, og de kommunale råds beslutninger har i stigende grad betydning for borgernes hverdag.

Kommunalreformen har betydet en styrkelse af det kommunale selvstyre. De store kommuner kan påtage sig flere opgaver.

Skabelsen af store kommuner rejser imidlertid også problemer for borgernes deltagelse og interesse for det kommunale styre. Problemerne er blevet så uoverskuelige og vanskelige, at det er svært for den enkelte at følge med.

Socialdemokratiet vil derfor arbejde for, at det kommunale styres arbejdsformer ændres således, at det demokratiske grundlag for kommunernes virksomhed udbygges.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- En udbygning af nærdemokratiet i forhold til skoler, institutioner og kommunale myndigheder, der gør det enkelte nye samfund til et naturligt udgangspunkt for demokratisk medleven og medindflydelse.
- En kommission nedsættes til at gennemgå den kommunale styrelseslov med henblik på forbedringer særlig omkring offentlighed og styring og borgernes deltagelse heri.
- En begrundelsespligt for kommunale myndigheders afgørelse indføres.
- Tilsikring af en rimelig administrativ klageadgang og pligt for kommunale myndigheder til at give oplysning om eksistensen af en sådan klageadgang.
- Uddannelsen af kommunernes funktionærer og tjenestemænd må tilrettelægges med henblik på disses betjening af borgerne.
- De kommunale kontorers åbningstider, beliggenhed og indretning må svare til borgernes behov.
- En kommunal orienteringsvirksomhed må effektiviseres.

3. Den kommunale planlægning

Planlægning er et af de mange redskaber, der anvendes af det kommunale styre til at opnå de mål, man sætter sig, og derved medvirke til en stadig forbedring af vilkårene for borgerne. Det er et instrument til styring af den

Udkast til politiske programmer

fysiske, økonomiske, kulturelle og sociale udvikling med det formål, at almene behov og interesser går forud for enkeltpersoners. Gennemførelsen af den kommunale planlægning er en nødvendig forudsætning for, at den overordnede samfundsplanlægning kan finde sted.

NOTAT

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- En langsigtet planlægning, ikke blot for de økonomiske investeringers størrelse og placering, men også for den deraf følgende udbygning af kommunen.
- At amtskommunerne udnytter de muligheder, den nye lands- og regionplanlægningslov giver for at skabe en samlet plan for udviklingen i de enkelte amter, herunder arealudnyttelsen, sikringen af rekreative områder, placeringen af større offentlige institutioner, trafikantlæg og erhvervsinvesteringer.
- En planlægning af udviklingen i korttidsplaner 1-5 år og langtidsplaner 5-15 år, der løbende revideres. Disse planer må baseres på bl.a. analyse af befolkningens sammensætning og udviklingen.
- At der sikres tilstrækkelige grundarealer i planlægningsperioden ikke blot til offentlige formål, men også til bolig- og erhvervsområder.
- Sikkerhed for at kommunerne i deres byudvikling og øvrige planlægning kan basere sig på faste planer for de overordnede investeringer i trafikantlæg, rekreative områder etc., som er forudsætningen for en effektiv kommunal planlægning.
- At indplacere boligområder naturligt i dispositionsplan og partielle byplaner, så man bl.a. undgår en uheldig blanding af boliger og erhvervsområder.
- Gennem byplanlægning sikres der rekreative områder og drages omsorg for borgernes daglige miljø.
- Der nedsættes et kommunalt planlægningsudvalg til varetagelse af den koordinerende langtidsplanlægning.
- Der må være tilstrækkelige bevillinger på budgetterne til sikring af den nødvendige planlægningsaktivitet, der også muliggør arbejdet med alternativ planlægning.
- Der tilstræbes den størst mulige offentlighed omkring planlægningen, således at borgernes synspunkter kan indgå i overvejelserne, før afgørelserne træffes.

4. Boliger og jordpolitik

En af de væsentligste opgaver for kommunerne er at

Udkast til politiske programmer

NOTAT

medvirke aktivt til at øge antallet af boliger, som almindelige familier kan betale, og som er frigjort af spekulation og profit. Boligproduktionen har i det sidste tiår været væsentlig større end i nogen anden tilsvarende periode. Når der til trods herfor stadig er boligproblemer, skyldes dette flere medvirkende årsager som befolkningstilvæksten, den stærke vandring til byområderne, højere levestandard, tidligere giftealder, flere enlige får egen bolig m.v.

Udviklingen har også medført, at kravene til boligens størrelse, standard, fleksibilitet og miljøet omkring den må sættes højt for at imødekomme befolkningens skiftende og øgede behov.

Kommunerne må sikres mulighed for at kunne råde over tilstrækkelige arealer til byudvikling, ligesom kommunernes mulighed for finansiering af jordkøb og byggemodning må sikres. Sanering og byfornyelse må gennemføres efter virkelig effektive planer.

Det stærkt stigende krav til udviklingskommunernes investeringer i byggemodning, skole- og institutionsudbygning, miljøværn o.s.v. har nødvendiggjort en stærkere og især mere koordineret planlægning.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- En tidsfølgeplan for udviklingen af nye byområder, der muliggør, at kommunerne med sikkerhed kan tilrettelægge deres investeringer i byggemodning, skole- og institutionsudbygning m.v. på den mest økonomiske og hensigtsmæssige måde.
- Sikring af tilstrækkelige finansielle muligheder for jordkøb, ekspropriation og byggemodning m.v. gennem statens bolig- og byggefond.
- En jævn byggerytme, der sikrer, at alle familier og voksne enlige får mulighed for selvstændig bolig. Dette kræver tillige, at det almennyttige spekulationsfrie byggeri udvides.
- En stadig forbedring af boligstandard og en fleksibilitet inden for de enkelte bebyggelser og nye byområder, der medfører et varieret udbud af boliger for forskellige husstandsmønstre, sociale grupper og aldersklasser.
- Boliger for unge under uddannelse og andre enlige eller par uden børn må integreres i den øvrige boligmasse.
- Boliger for ældre og handicappede må under hensyntagen til de særlige behov for boligernes indretning og faciliteter indplaceres i den øvrige boligmasse.
- En udformning af de nye bysamfund, der inden for en

overskuelig ramme indeholder børneinstitutioner, skoler, indkøbssteder m.v. og adgang til rekreative arealer, og som uden for stor spildtid fra hjem til arbejde kan fungere sammen med andre bysamfund.

NOTAT

- Et effektivt sanerings- og byfornyelsesarbejde, der hviler på et tillidsfuldt samarbejde mellem de, der skal udføre selve sanerings- eller byfornyelsesarbejdet og de berørte.
- Saneringen og byfornyelsen må i videst muligt omfang indstilles på at bevare miljøværdier, i de tilfælde hvor de findes, og på i videst muligt omfang at sikre, at beboerne kan forblive i kvarteret efter saneringen eller byfornyelsen.
- En jordpolitik, der – baseret på mulighederne for ekspropriation til boligformål og mulighederne for finansiering af jordkøb og byggemodning – sikrer, at den kommende byudvikling kan foregå på kommunalt udstykket jord.

5. Familien og børnene

Kommunernes arbejde bygger på lovgivningens opstillede krav og ønsker.

Men derudover må gøres en kraftig indsats for at skabe miljøer udenom og i familien, der sikrer dens tryghed og trivsel og særlig tager sigte på børns og unges gode opvækstvilkår.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- Daginstitutioner oprettes i det omfang, der er behov herfor, og således at ikke alene det sociale, men også det pædagogiske behov dækkes.
- Børne- og ungdomsinstitutioner skal planlægges og færdiggøres i takt med boligbyggeriet.
- Moderne legepladser for børnene – f.eks. byggelegepladser – i forbindelse med eksisterende byggeri og i nyt byggeri bør etableres.
- Det nødvendige antal klubber og samlingssteder for unge må oprettes under hensyntagen til de unges særlige behov og interesser.
- Der bør drages omsorg for, at det fornødne antal børne- og ungdomspensioner oprettes med henblik på tidlig og forebyggende hjælp.
- Nødvendige sundhedsmæssige foranstaltninger over for familien og børnene udbygges. Forbedring af de skolesociale ordninger for eleverne, herunder tandpleje, ferieophold m.v.

Udkast til politiske programmer

- NOTAT**
- Den sociale lovgivnings mange hjælpemuligheder, der sikrer alle borgeres tryghed og trivsel samordnes og indrettes i størst mulig udstrækning på familiens behov, ligesom kommunerne fuldt ud bør udnytte alle lovgivningens muligheder.
 - Forældreafløsning skal være til rådighed for børn, der på grund af sygdom ikke kan modtages i deres sædvanlige daginstitution, ligesom der må gennemføres lettelser for forældre med handicappede børn.
 - Der etableres en vidtgående social rådgivning og en effektiv familievejledning, og informationen om sociale rettigheder og pligter overfor kommunens borgere effektiviseres.

6. Omsorgen for pensionisterne

Socialdemokratiet vil fortsat medvirke til, at pensionisternes tilværelse ikke på noget område afviger væsentligt fra den tilværelse, der til enhver tid leves af befolkningen som helhed.

Ved alderdom, sygdom eller handicap er der øget risiko for vanskeligheder, der hurtigt kan føles som uoverstigelige for pensionisten.

Det er meget vigtigt, at man ved opmuntring og bistand kommer sådanne pensionister til undsætning, og at bistanden sættes ind, før der opstår tilstande af modløshed, passivitet, isolation og hjælpeløshed. Indsatsen skal bidrage til, at pensionisten længst muligt kan forblive i sine vante omgivelser og undgå indlæggelse på plejehjem.

Gennem lovgivningen er der skabt grundlag for, at der i kommunerne iværksættes et hjælpearbejde, der bør være af opøgende og forebyggende karakter.

Befolkningen bør gennem en almen oplysning få kendskab til og forståelse for omsorgsarbejdets betydning.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- Der må gives pensionisterne en klar og fyldestgørende vejledning om alle de muligheder for bistand, som samfundet råder over.
- Der skal i videste forstand etableres et opøgende og forebyggende omsorgsarbejde.
- En fuldt udbygget bistandsordning, bestående af hjemmesygeplejersker og hjemmehjælpere, som sammen med andet omsorgspersonale kan sættes ind med bistand i pensionisternes hjem så tidligt som muligt.
- Særlige befordringsordninger for handicappede med gangbesvær samt abonnementsordninger til kollektive befordringsmidler indføres.

Udkast til politiske programmer

- Pensionistboliger og beskyttede boliger tilvejebringes i tilstrækkeligt omfang. **NOTAT**
- I fornødent omfang oprettes dagcentre for de pensionister, som ikke er i stand til at deltage i det almindelige omsorgsarbejde.
- Der tilvejebringes i nødvendigt omfang tidssvarende dagplejehjems- og plejehjemspladser for pensionister, som ikke på en hensigtsmæssig og forsvarlig måde kan bringes til at klare sig i eget hjem.
- På plejehjemmene må der skabes trygge og menneskeværdige forhold for beboerne, som gennem beboerråd skal have indflydelse på de daglige forhold på institutionerne.
- Aktivitetsfremmende omsorgsforanstaltninger, herunder klubvirksomhed, højskoleophold, undervisning m.m. etableres, eventuelt også i samarbejde med pensionistforeninger og andre organisationer.

7. Uddannelse

Kommunernes og amternes centrale placering i uddannelsesbilledet – først og fremmest i forhold til folkeskolen – giver dem en væsentlig indflydelse på den uddannelsesmæssige udvikling. Socialdemokratiets uddannelsespolitik kan derfor kun virkeliggøres gennem en målbevidst og aktiv indsats i kommunalpolitikken. Socialdemokratiet vil dels et demokratisk uddannelsessystem, der giver de uddannelsessøgende de bedste muligheder for at uddanne sig efter deres ønsker og interesser, dels et indhold i uddannelsen, der udvikler en social holdning og en viden og færdighed til at omforme og udbygge rammerne for både fællesskabet og det personlige liv.

Socialdemokratiet tilstræber at åbne mulighed for en integration mellem skole- og socialvæsen vedrørende etablering af socialpædagogiske foranstaltninger i førskolealderen og i fritiden. Uddannelse er blevet en livslang proces, som hele befolkningen må have adgang til.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- Fremme af udviklingen af en enhedsopbygning i folkeskolen, som giver elever fra forskellige miljøer de samme muligheder for at uddanne sig.
- Etablering af en uddannelsesvejledning, der støtter de unges valg af fortsat uddannelse og modvirker sociale og miljømæssige hindringer for den enkelte. Nær kontakt mellem skole og samfunds- og erhvervsliv.
- Et indhold i skolen, som bidrager til elevernes sociale og individuelle udtoldelse.

Udkast til politiske programmer

NOTAT

- Sikring af de bedst mulige rammer for varierede arbejdsformer i skolen, herunder lejrskolemuligheder.
- En demokratisering af skolens ledelsesstruktur, så alle parter i skolen får rimelig medindflydelse.
- En udvidelse af skolenævnenes kompetence og ansvar, herunder rådighed over de afsatte bevillinger.
- Området for demokratiske beslutninger må udvides, således at elevernes medbestemmelse og medansvar får et reelt indhold og en reel betydning.
- Iværksættelse af et planlagt og koordineret forsøgs- og udviklingsarbejde indenfor alle områder af skolens virksomhed.
- Børnehaveklasser på skolerne oprettes efter behov, samt transportløsninger mellem hjem, eventuelt børneinstitutioner og skoler. En udbygning af den pædagogiske og administrative sammenhæng med skolen i øvrigt.
- En stadig forbedring af lærernes og øvrige ansattes videreuddannelsesmuligheder.
- En rationalisering af skolernes administrative virksomhed.
- En tilsvarende udbygning af skolernes forsyning med pædagogiske hjælpemidler.
- Foranstaltninger, der sikrer den nødvendige forældrekontakt.
- Fortløbende debat om skolens målsætning, organisation og arbejdsform.
- Et skolebyggeri, som er i takt med den pædagogiske udvikling, og som kan danne ramme for elevernes friere arbejdsformer. Skolebyggeriet indpasses til den byggetekniske udvikling og i den kommunale udbygningsplan.
- En særlig indsats til støtte for elever med specielle vanskeligheder.
- Størst mulig integration mellem skolen og de sociale institutioner for børn og unge og i nær kontakt med øvrige kulturelle og fritidsmæssige funktioner. Den udvidede skole danner et naturligt centrum for sociale uddannelsesmæssige og kulturelle aktiviteter i det lokale område.
- En styrkelse og samordning af andre uddannelsesformer – ungdomsskole, gymnasium, HF-kurser, faglige grunduddannelser, voksenundervisning m.v. Der må sikres en smidigere forbindelse imellem de forskellige uddannelsesformer, ligesom der må skabes ensartede vilkår for de uddannelsessøgende.
- En videre udvikling af voksenundervisningen. Flere og

bedre kursustilbud samt ligestilling med andre uddannelsessøgende.

NOTAT

- En videre udvikling af specialundervisningen: Observationsundervisning, behandlingsskoler, handicapcentre. Specialundervisningens mange forskellige tilbud må have det hovedformål at muliggøre, at det handicappede barn får et så normalt skoleforløb som muligt.
- En pædagogisk arbejdsform, der muliggør en integrering af socialt-, intelligens- og fysiskhandicappede og samtidig sikrer et tilfredsstillende uddannelsesniveau.

8. Kultur- og fritidslivet

De kommunale bestræbelser må – i samarbejde med andre initiativtagere – gå ud på at tilbyde borgerne et varieret grundlag for kontakt og fællesskabsliv, ud over de muligheder familien og arbejdspladsen giver den enkelte. De kommunale myndigheder skal ikke dirigere borgernes fritidsliv, men skabe de bedst mulige vilkår for et frit og varieret lokalt kulturliv.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- Traditionelle – og nødvendige – fritids- og samlingssteder som fritidscentre, biblioteker, biografteatre, museer og teatre o.lign. gøres righoldige og attraktive.
- Ligeledes må der drages omsorg for, at skolerne i stigende omfang kan danne et naturligt centrum for sociale, uddannelsesmæssige og kulturelle aktiviteter i det lokale område.
- Indbydende indendørs samlingssteder, hvor alle former for fritidsaktivitet kan finde sted.
- Kunstnerisk udsmykning af bygninger, pladser og anlæg bør fremmes.
- Ældre værdifulde bygninger og bymiljøer må bevares.
- Der må sørges for tilstrækkelige rekreative områder bl.a. parker, legepladser, idrætsanlæg, kolonihaver, bademuligheder o.l., ligesom fritidsmuligheder uden for kommunen må tilgodeses.
- En omfattende støtte til foreningslivet gennemføres ved at stille lokaler gratis til rådighed, oprette en foreningsservice for alt det praktiske foreningsarbejde og direkte kontant støtte. Det politiske foreningsarbejde må også være omfattet heraf.
- For at fremme idrættens vilkår må der skabes direkte kontakt mellem repræsentanter for idrætten og de folkevalgte, f.eks. gennem oprettelsen af et idrætsudvalg.
- Der må oprettes kulturudvalg – herunder midlertidige – hvor både de folkevalgte og repræsentanter for de

Udkast til politiske programmer

NOTAT

- kulturelle bestræbelser i kommunen arbejder sammen.
- Kulturudvalgene må have midler til at støtte både enkelte arrangementer og mere omfattende kulturprogrammer.

9. Miljøbeskyttelse

Problemerne om forurening af naturen har altid eksisteret, men med en stærkt øget befolkningstæthed og teknisk udvikling har forureningen nærmet sig det katastrofale. Forureningen er en følge af vore egne bestræbelser for at øget produktion og økonomisk vækst og dermed levestandard, men samtidig truer den med at kvæle den forbedrede levestandard.

Den ny miljølov skal anvendes til at søge sikret de kvaliteter i de ydre omgivelser, som er af betydning for menneskers hygiejniske og rekreative levevilkår og for bevarelse af et alsidigt dyre- og planteliv.

Kommuner og amtskommuner vil blive pålagt store og krævende opgaver og vil komme til at stå i forreste linie i forsøget på at bevare og forbedre vort miljø og i bekæmpelsen af den stadig stigende forurening.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- Koordinering og planlægning af en fælles indsats af amter og kommuner.
- Sikre at der tages miljøhensyn ved udformningen af den fysiske planlægning.
- Kontrol med forurenende virksomheder, både offentlige og private.
- Øget kontrol med levnedsmidler.
- Fremme af bygningen af kloakværker, rensningsanlæg og forbrændingsanstalter.
- Indsamling og destruktion af olie- og kemikalieaffald.
- Foranstaltninger mod røg, støj og lugt i bebyggede områder og i fritidsområder.
- Oprettelse af katastrofeværn til imødegåelse af forureningsulykker.
- Renholdelse og pleje af rekreative arealer.
- Sikre mod uhæmmet udnyttelse af grus, ral og andre naturforekomster.

10. Veje og trafik

Den stadigt voksende person- og erhvervstrafik stiller øgede krav til gaders og vejes kapacitet og sikkerhedsmæssige udstyr.

46

Kommunerne må derfor inden for deres opgaveområde gøre en effektiv indsats for en bedre afvikling og regulering af trafikker, herunder øge sikkerheden gennem moderne gade- og vejbyggeri, tidssvarende parkeringsløsninger. Udbygningen af den kollektive trafik må prioriteres i de kommende år. Kun gennem et attraktivt trafiksystem kan de kollektive transportmidler udgøre et alternativ til den individuelle trafik. For »storby«-områdernes vedkommende etableres offentligt ejede kollektive trafik-selskaber.

NOTAT

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- Udbygning af gade- og vejsystemer, der opfylder størst mulige krav til sikkerhed og effektiv afvikling af trafikken og samtidig tager hensyn til miljø og menneskelig trivsel.
- Gennem den størst mulige adskillelse af de forskellige trafikformer at forbedre afviklingen af trafikken og forøge sikkerheden også for skolevejen, herunder udbygning af vej- og stisystemer for fodgængere og cyklister, samt gangbroer og tunneler.
- Den kollektive og erhvervsmæssige transport gives fortrinnsstilling i bycentrene.
- En udbygning af gågadesystemer i byernes centre.
- I nye boligområder etableres adskillelse af gående og kørende trafik i størst muligt omfang.
- Udbygning af et moderne og attraktivt kollektivt trafiksystem.
- En effektiv regulering af parkeringen i byområder, ligesom der må ske en udbygning af parkeringsarealer uden for de egentlige bycentre.

11. Sundhedsvæsenet

I de sidste årtier er der sket en meget væsentlig udbygning af sygehusvæsenet.

I alle amtskommuner er der foretaget betydelige investeringer i sygehusbyggeri, og med færdiggørelsen af igangværende sygehusbyggeri vil man være meget nær ved at dække det øjeblikkelige behov for sygehuspladser, når det gælder legemlige sygdomme.

Kravene til sundhedsvæsenet må imødekommes på den mest økonomiske måde ved en omhyggelig prioritering inden for sundhedsvæsenets forskellige sektorer og en landsomfattende sygehusplanlægning. Der må herved navnlig sigtes på ved udbygning af den primære lægetjeneste og ved opretholdelse af ambulatorier på de enkelte

Udkast til politiske programmer

- NOTAT** sygehuse at opnå færre og kortere sygehusindlæggelser. Socialdemokratiet vil arbejde for:
- Udbygning af den primære lægetjeneste.
 - Udbygning af sygehusvæsenets ambulante funktioner, såvel de diagnostiske som de behandlingsmæssige.
 - Øget samarbejde mellem sundheds- og socialforvaltningen, lægehuse og sygehuse.
 - Oprettelse af efterbehandlings- og revalideringsinstitutioner i tilstrækkeligt omfang.
 - At rationaliseringens og effektiviseringens atmosfære modvirkes ved, at der tages vare på patienters og pårørendes særlige menneskelige problemer – i og efter indlæggelsesperioden.
 - Nedlæggelse af statens sindssygeforsorg. Behandling af psykiatriske lidelser bør ske på lige fod med legemlige sygdomme under amtskommunalt regie.
 - Nedlæggelse af statens åndssvageforsorg. Behandling af åndssvage og forsorgen for disse bør overgå til amtskommunalt regie.
 - At fremme socialmedicinsk og lægevidenskabelig forskning.

12. Kommunen som arbejdsgiver

Kommunesammenlægningerne og udvidelserne af de kommunale arbejdsopgaver medfører overflytning, omskoling og forøget uddannelse af medarbejderne.

Dette kan ikke gøres tilfredsstillende, uden at medarbejdernes stadigt stigende behov for medindflydelse og medbestemmelse tilgodeses.

Uden et menneskeligt engagement, delegering af arbejdsopgaver og ansvar samt indflydelse på egen arbejdsituation vil det ikke være muligt at skabe medarbejdere, der er i besiddelse af de nødvendige forudsætninger for at løse fremtidens betydningsfulde og mangfoldige kommunale opgaver.

Da de kommunale medarbejdere også som borgere i kommunerne er stærkt interesserede i kommunernes fremskridt, har de folkestyrede kommuner de bedste forudsætninger for at realisere demokrati på arbejdspladsen, og den udvikling, der skal sikre alle medarbejdere medindflydelse og medansvar er i gang og vil blive fremmet af de forsøg med de mest avancerede samarbejdsformer, som visse steder allerede er iværksat.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

- Medarbejderne sikres tryghed i ansættelse og afløn-

- ning gennem overenskomster med de faglige organisationer.
- Lige ret for handicappede – inden for de mulige rammer – til ansættelse og forfremmelse i kommunens tjeneste.
 - Medarbejdernes uddannelse og efteruddannelse fremmes og forbedres.
 - Hensigtsmæssig indretning af de kommunale arbejdspladser, så medarbejderne sikres et tilfredsstillende miljø.
 - Tillidsfuldt samarbejde mellem folkevalgte, forvaltningsledere og de ansatte.
 - Medarbejderne sikres medindflydelse og medbestemmelse på deres arbejdsforhold.

NOTAT

13. Det kommunale selvstyre

Kommunalreformen

Kommunalreformen har fået en omfattende betydning for hver eneste borgers levevis og muligheder. Den skal ses som et led i bestræbelserne på at tilpasse kommunestyret den samfundsudvikling, også i demokratisk retning, som har fundet sted, og som fortsætter.

Færdiggørelsen af kommunalreformen er en forudsætning for en smidig, moderne og aktiv samfundsudvikling. Målet for Socialdemokratiet var gennem ændringerne i den kommunale struktur – større og dermed færre kommunale enheder – at skabe grundlaget for at

- udvide det kommunale selvstyre,
- forbedre den kommunale service og gøre den mere ensartet landet over,
- forenkle og effektivisere administrationen,
- muliggøre en rationel planlægning og dermed også en mere hensigtsmæssig byudvikling,
- udforme en virkelig økonomisk udligning mellem de velstående og de mindre velstående egne af landet,
- gennemføre en betydelig opgaveoverførsel fra staten til de kommunale organer,
- skabe en nøje sammenhæng mellem kompetence og økonomisk ansvar,
- forøge beboernes orientering og medindflydelse og dermed demokratisere kommunestyret.

Socialdemokratiet vil arbejde for:

Kommunernes styrelse

- Størst mulig offentlighed om de kommunale råd, deres organer og forvaltningers arbejde og beslutninger.

Udkast til politiske programmer

- NOTAT**
- En effektiv og omfattende kommunal orienteringsvirksomhed.
 - Borgernes medindflydelse på og delagtiggørelse i det kommunale styres beslutningsproces må virkeliggøres.
 - Antallet af folkevalgte må tilpasses de kommunale enheders størrelse.
 - En magistratslignende ordning i alle amter og i de større kommuner bør søges gennemført. Ordningen må baseres på, at det kommunale styre principielt er et udvalgsstyre.
 - De folkevalgtes arbejdsforhold – også de økonomiske – i de kommunale råd må forbedres.
 - De folkevalgtes muligheder for deltagelse i en kommunal uddannelses- og kursusvirksomhed må sikres.
 - En kommission nedsættes til at gennemgå den kommunale styrelseslov med henblik på forbedringer særlig omkring offentlighed og styring og borgernes deltagelse heri.

Opgavefordeling

- Foretages ud fra principperne om størst mulig decentralisering – lokale opgaver løses lokalt.
- Alle opgaver, der ikke helt naturligt må være statsopgaver overføres til amter og kommuner på en sådan måde, at dobbeltkompetence og dobbeltadministration undgås. Hovedparten af statens og amternes kontrol- og tilsynsadministration vil, når kompetence og økonomisk ansvar i de kommunale råd følges ad, være overflødig.
- Det må tilstræbes, at den lovgivning, der berører kommuners og amters planlægningsopgaver og administration, gennemføres med henblik på så enkle arbejdsmæssige og administrative funktioner som muligt, ligesom der må finde en økonomisk og tidsmæssig afpasning sted til de vilkår, der arbejdes under.

Økonomisk samordning og byrdefordeling

Et af kommunalreformens mål er en foreget kommunal handlefrihed. I et dynamisk samfund må der finde en samordning af den statslige og kommunale aktivitet sted. Det må ske ud fra det hovedsynspunkt, at alle borgere – under hensyntagen til samfundets samlede økonomiske formåen – skal have en ensartet og god kommunal service, uanset hvor de bor i landet.

En sådan samordning må indebære:

- Forbedringerne i de offentlige goder må ske ved en

langsigtet planlægning og prioritering af opgaverne i kommuner og amter.

NOTAT

- At rammeaftaler for kommunernes drift og investeringer tilgodeser videst mulig hensyntagen til kommunernes behov og dispositionsmuligheder.
- Flerårige kommunale drifts- og investeringsbudgetter.
- En lovgivning der fastsætter normer for den kommunale service (minimum og maksimum) og sikrer borgerne mod urimelig forskelsbehandling.

Alle nuværende statslige refusioner og tilskud må erstattes af et retfærdigt tilskuds- og udligningsystem, hvor der tages hensyn til kommunernes indkomster, udgifter og lånebehov. Det må tilstræbes, at der for samme kommunale goder betales samme kommunale skat.

Tilskuds- og udligningsystem for kommuner og amter består af:

- Skattegrundlagstilskud der udligner forskellene i indkomsterne.
- Tilskud efter udgiftsbehov, der udligner forskellene i udgifterne. Tilskuddet (bloktilskud efter objektive kriterier) fastlægges under hensyn til indbyggertal, forandringer i indbyggertallet, aldersfordelingen og det kommunale serviceniveaus højde.
- Der oprettes en statslig låne- og finansieringsfond til brug for udviklingsområder i stærk vækst.

Økonomi og skatter

Den kommunale økonomi og skattepolitik har til opgave at skabe grundlag for det lokale samfunds trivsel og fremgang.

Løsningen af de opgaver, som efter borgernes ønsker skal varetages af det kommunale fællesskab, må nøje afpasses efter de økonomiske muligheder, kommunen og dens borgere har. Det kræver en langsigtet økonomisk planlægning af driftsudgifter og investeringer, der giver sikkerhed for den bedst mulige brug af hver kommunal skattekrone. Serviceniveauets opretholdelse må stedse iagttages.

- En økonomisk planlægning med flerårige budgetter for drift, anlæg og finansiering.
- Forbedring af den kommunale skattelignings effektivitet.
- Under hensyn til kommunernes forskellige struktur at foretage en hensigtsmæssig fordeling mellem person- og ejendomsbeskatningen.
- Skatteudskrivningen afpasses til kommunernes udgifter, således at der er taget hensyn til selvfinansiering i nødvendigt omfang og til henlæggelser til fremtidige behov.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk